

„BRÜCKEN DER GESCHICHTE“

– *Jakub Rybka über Leidenschaft, Geschichte
und deutsch-polnische Beziehungen*

Sztuczna
inteligencja
w edukacji
S. 23

Das Jahr 2024
– wie läuft's bei
der Jugend?
S. 4

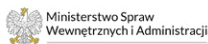
Kunst
der winterlichen
Stille
S. 36

Franciszka Dzumla
Chefredakteurin des Antidotum

Das Projekt wurde realisiert dank finanzieller Förderung durch: | Projekt został zrealizowany dzięki wsparciu:

Liebe Leserinnen und Leser!

Mit großer Freude und Dankbarkeit begrüße ich euch zur letzten Ausgabe von „Antidotum“ in diesem Jahr. Mit dieser Sonderausgabe geht ein Jahr voller Herausforderungen, Inspirationen und unzähliger gemeinsamer Arbeitsstunden zu Ende. Unser Redaktionsteam ist stolz darauf, die Jugendprojekte von 2024 zusammenzufassen, die gezeigt haben, dass die Leidenschaft, das Engagement und die Kreativität junger Menschen die Realität verändern können.

Wir freuen uns sehr, dass unser Projekt zum Projekt des Jahres 2024 gewählt wurde. Ohne euch – unsere Leser, Mitwirkenden und alle, die an die Kraft von Jugendinitiativen glauben – wäre dieser Erfolg nicht möglich gewesen. Wir danken euch für eure Unterstützung, eure Ideen und eure ständige Motivation, die es uns ermöglicht, etwas Besonderes für euch zu schaffen.

In dieser Ausgabe findet ihr eine Zusammenfassung der diesjährigen Veranstaltungen, Reflexionen über unsere gemeinsame Arbeit und weihnachtliche Akzente, die Sie in eine magische Atmosphäre versetzen werden.

Viel Spaß beim Lesen und frohe Weihnachten!

Drodzy Czytelnicy i Czytelniczki!

Z ogromną radością i wdzięcznością witam Was w ostatnim tegorocznym wydaniu „Antidotum”. To wyjątkowe wydanie zamyka rok pełen wyzwań, inspiracji i niezliczonych godzin wspólnej pracy. Nasza redakcja z dumą podsumowuje działania młodzieżowe 2024 roku, które pokazały, że pasja, zaangażowanie i kreatywność młodych ludzi mogą zmieniać rzeczywistość.

Jest nam niezmiernie miło ogłosić, że nasz projekt został wybrany Projektem Roku 2024. To osiągnięcie nie byłoby możliwe bez Was – naszych czytelników, współtwórców i wszystkich, którzy wierzą w siłę młodzieżowych inicjatyw. Dziękujemy za Wasze wsparcie, pomysły i nieustającą motywację, która pozwalała nam tworzyć dla Was coś wyjątkowego.

W tym numerze znajdziecie podsumowanie tegorocznych wydarzeń, refleksje na temat wspólnej pracy oraz świąteczne akcenty, które wprowadzą Was w magiczną atmosferę.

Miłej lektury i wesołych świąt!

Impressum stopka

Herausgeber Wydawca

Bund der Jugend
der Deutschen
Minderheit in Polen

ul. Krupnicza 15
45-013 Opole
www.bjdm.eu

Chefredakteurin Redaktorka naczelna

Franciszka Dzumla

Assistenz Asystencja

Nathalie Schepanek

Redaktion Redakcja

Wiktoria Ernst, Amelia Patzwald, Daniel Mielcarek, Julia Kaiser, Krzysztof Burghardt, Laura Szafarczyk, Franciszka Dzumla, Karolina Łatacz, Alina Senyukh, Andrea Polański, Marie Łuczycyńska, Joanna Ratuszna, Łukasz Giertler, Martin Wycisk, Kinga Kacuba, Florian Kostka, Amelia Czaban, Karol Kempski, Kasper Piechatzek, Mateusz Flajszak, Marcin Langner, Remigiusz Rawza, Monika Mikołajczyk, Clara Künzel, Olga Gorzka, Nikolaus Kurowski, Michał Florek,

Hanna Baziuk, Kasper Piechatzek, Emilia Schmolke, Milena Skóra, Nikola Przyklenk, Kamila Hanisz

Korekta polska:

Kacper Kozdraś

Korekta niemiecka:

dr Daniela Ploch

Grafik/Layout/ Design:

INDIGO KOI
Emanuela Janda

Coverfoto:

Martina Wójcik

Kontakt:

redaktion.antidotum@gmail.com

ISSN: 1734-3364

Poglądy i opinie przedstawione przez poszczególnych autorów nie muszą i nie zawsze odpowiadają poglądom i opiniom redakcji. Publikacja wyraża jedynie poglądy autora(-ów) i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Redakcja zastrzega sobie prawo adiustacji i skracania nadesłanych materiałów i listów.

Inhaltsverzeichnis

Spis treści

Willst du immer
auf dem Laufenden
bleiben und keinen
der Beiträge
unserer Redaktion
verpassen?
Dann folge uns auf
Social Media!

 @antidotum.dmi

 Antidotum

Minderheit / Mniejszość

- 4 | DAS JAHR 2024 – WIE LÄUFT'S BEI DER JUGEND?
- 8 | BRÜCKEN DER GESCHICHTE
- 12 | DIE UNERZÄHLTEN GESCHICHTEN

Lifestyle

- 14 | MODERNER SCHMUCK EINES MENSCHEN
- 16 | GUTEN APPETIT! DIE AROMEN DER KREATIVITÄT BEIM KOCHWETTBEWERB
- 23 | SZTUCZNA INTELIGENCJA W EDUKACJI

Deutschland und Polen / Niemcy i Polska

- 27 | NICHT NUR DER WEIHNACHTSBAUM KOMMT AUS DEUTSCHLAND
- 30 | DER NIEDERGANG DER LIBERALEN DEMOKRATIE IN DEUTSCHLAND
- 32 | DAS ENZAUERN DER KLEIDERCONTAINER

Reisen / Podróże

- 34 | ANS MEER IM NOVEMBER?
- 36 | KUNST DER WINTERLICHEN STILLE
- 38 | DER TRADITIONELLE ZAUBER DER WEIHNACHTSMÄRKTE

Wenn du unser Quartalsheft online und Informationen über die Projekte des Bundes der Jugend der Deutschen Minderheit in Polen erhalten möchtest – melde dich für den Newsletter an! Nutze den QR-Code und bleibe auf dem Laufenden!

Jeśli chcesz otrzymywać nasz kwartalnik w wersji online oraz informacje o projektach Związku Młodzieży Mniejszości Niemieckiej w RP – zapisz się na newsletter! Skorzystaj z kodu QR i bądź na bieżąco!

Das Jahr 2024

– wie läuft's bei der Jugend?

B2/CI

Rok 2024

– co tam słyhać u młodzieży?

Förderungsprogramm für junge Führungskräfte der DMi / Akademia Młodych Liderów

Das Projekt begann mit großem Enthusiasmus und bot den Teilnehmern eine Fülle von Erfahrungen, Inspirationen und neuen Bekanntschaften. Bereits am ersten Abend integrierten wir uns, was eine freundliche Atmosphäre schuf. Treffen mit Vertretern der deutschen Minderheit ermöglichten den Austausch von Erfahrungen und den Erwerb wertvoller Ratschläge. Die Teilnehmer erwarben Kenntnisse im Projektmanagement, Team-Building und internationaler Zusammenarbeit. Workshops förderten kommunikative und verhandlungstechnische Fähigkeiten und halfen zudem, Stärken und Schwächen zu erkennen. Zusätzlich offenen Abendspaziergänge durch Danzig die deutsche Geschichte der Stadt.

Die Akademie ist nicht nur eine Entwicklung von Fähigkeiten, sondern auch der Aufbau von Beziehungen und die Entdeckung des Potenzials junger Führungskräfte, was zur weiteren Integration der deutsch-polnischen Gemeinschaft beitragen wird.

Projekt rozpoczęliśmy z wielkim entuzjazmem, oferując uczestnikom bogactwo doświadczeń, inspiracji i nowych znajomości. Już od pierwszego wieczoru integrowaliśmy się, co stworzyło przyjazną atmosferę. Spotkania z przedstawicielami Mniejszości Niemieckiej umożliwiły wymianę doświadczeń oraz zdobycie cennych rad. Uczestnicy zdobyli wiedzę na temat zarządzania projektami, team buildingu oraz współpracy międzynarodowej. Warsztaty rozwijały ich umiejętności komunikacyjne i negocjacyjne, a także pomagały rozpoznawać mocne i słabe strony. Dodatkowo wieczorne spacery po Gdańsku odkrywały przed uczestnikami niemiecką historię miasta.

Akademia to nie tylko rozwój umiejętności, ale także budowanie relacji i odkrywanie potencjału młodych liderów, co przyczyni się do dalszej integracji polsko-niemieckiej.

DE Das Jahr 2024 neigt sich langsam dem Ende zu. Wie jedes Jahr möchten wir die Jugendprojekte zusammenfassen, die wir in den letzten Monaten für Sie organisiert haben. Es war eine intensive Zeit voller inspirierender Veranstaltungen, neuer Herausforderungen und kreativer Aktivitäten. Jeder von euch hatte die Möglichkeit, seine Fähigkeiten weiterzuentwickeln, neue Leute kennenzulernen und zu erfahren, wie viel man gemeinsam erreichen kann. Wie sah unsere Projektarbeit dieses Mal aus?

PL 2024. powoli dobiega końca. Jak co roku, chcemy podsumować projekty młodzieżowe, które organizowaliśmy dla Was przez ostatnie miesiące. To był intensywny czas pełen inspirujących spotkań, nowych wyzwań i kreatywnych działań. Każdy z Was miał szansę rozwinąć swoje umiejętności, poznać nowych ludzi i odkrywać, jak wiele można zrobić razem. Jak tym razem wyglądała nasza praca projektowa?

Jugendpunkt

Im Jahr 2024 war „Jugendpunkt“ eine Quelle zahlreicher inspirierender Aktivitäten, darunter Workshops, Ausflüge, Filmabende und soziale Projekte, an denen sich die Jugend unter der Leitung von Kulturanimatoren aktiv beteiligte. Die Treffen konzentrierten sich auf die Entwicklung von Interessen, Teamarbeit und den praktischen Gebrauch der deutschen Sprache. Neu in diesem Jahr waren die „Jugendpunkt Junior“-Clubs für Kinder im Alter von 7 bis 11 Jahren, wodurch die Teilnehmergruppe erweitert wurde. Insgesamt entstanden 21 Clubs in vier Woiwodschaften. Die jungen Teilnehmer hatten die Möglichkeit, zu gestalten, zusammenzuarbeiten und sich zu integrieren, was viele unvergessliche Erlebnisse brachte und die deutsch-polnischen Bindungen stärkte.

W 2024 roku Jugendpunkt był źródłem wielu inspirujących działań, obejmujących warsztaty, wyjazdy, wieczory filmowe oraz projekty społeczne, w które aktywnie zaangażowała się młodzież pod opieką animatorów kultury. Spotkania skupiały się na rozwijaniu pasji, pracy zespołowej i na praktycznym używaniu języka niemieckiego. Nowością tego roku były kluby Jugendpunkt Junior dla dzieci w wieku 7–11 lat, które poszerzyły grupę uczestników. W sumie powstało 21 klubów w czterech województwach. Młodzi uczestnicy mieli szansę tworzyć, współpracować i integrować się, co przyniosło wiele niezapomnianych przeżyć i wzmacniało więzi polsko-niemieckie.

Jugendliche in Aktion / Młodzież w akcji

In diesem Jahr wurden viele Mini-Projekte umgesetzt, die großes Interesse und Engagement der Teilnehmer geweckt haben! Dazu gehörten das Maifest, das Kartoffelfest und der Tag der deutschen Minderheit. Es fehlte auch nicht an kreativen Workshops, wie die dem St. Martin gewidmet oder die weihnachtlichen Bastelstunden, sowie spannende Wettbewerbe, darunter der Kochwettbewerb „Guten Appetit“ und sogar ein internationaler Austausch. Jedes Projekt brachte viel Freude und stärkte das kulturelle Bewusstsein, während es zugleich die Arbeit der BJDM förderte. Es gelang, die lokale Gemeinschaft zu integrieren, gemeinsame Wurzeln zu betonen und die deutsche Kultur einem breiteren Publikum näherzubringen. Diese Veranstaltungen schufen Gelegenheiten, Beziehungen zu knüpfen, Erinnerungen zu schaffen und zu weiteren Aktivitäten zu inspirieren.

W tym roku zrealizowano wiele miniprojektów, które spotkały się z dużym zainteresowaniem i zaangażowaniem uczestników! Wśród nich znalazły się Maifest, Kartoffelfest oraz Dzień Mniejszości Niemieckiej. Nie zabrakło również kreatywnych warsztatów, takich jak te poświęcone św. Marciniowi czy warsztaty świąteczne, a także emocjonujących konkursów, w tym kulinarnego „Guten Appetit“ oraz międzynarodowej wymiany doświadczeń. Każdy projekt przyniósł mnóstwo radości i wzbogacił poczucie tożsamości kulturowej, jednocześnie promując działalność BJDM. Dzięki nim udało się nie tylko zintegrować lokalną społeczność, ale także podkreślić wspólne korzenie i przybliżyć kulturę niemiecką szerszemu gronu. Były to wydarzenia, które zacieśniały więzi, budowały wspomnienia i inspirowały do dalszych działań.

ELOm

Die 8. Ausgabe des ELOm-Projekts war ein voller Erfolg und versammelte junge Führungskräfte, die ihre Fähigkeiten entwickeln und sich für die Gemeinschaft der deutschen Minderheit in Polen engagieren wollten. Die Teilnehmer nahmen an intensiven Schulungen teil, die ihnen halfen, ihre Stärken zu entdecken und sie auf die Rolle der Führungskräfte vorzubereiten. Das Projekt umfasste sowohl Workshops zur persönlichen Entwicklung als auch Führungsseminare, die praktische Fähigkeiten vermittelten. Für viele war es auch eine Gelegenheit, sich in die Strukturen des BJDM einzubringen. Der Abschluss dieser Ausgabe markiert den Beginn neuer Herausforderungen, und die Teilnehmer des Projekts sind weiterhin aktiv, indem sie jüngere Generationen inspirieren, sich gesellschaftlich zu engagieren.

Ósma już edycja projektu ELOm zakończyła się sukcesem. Zgromadziła ona młodych liderów, którzy chcieli rozwijać swoje umiejętności i działać na rzecz społeczności niemieckiej mniejszości w Polsce. Uczestnicy brali udział w intensywnych szkoleniach, które pomogły im odkrywać swoje mocne strony i przygotowały do pełnienia funkcji liderów. Projekt obejmował zarówno warsztaty rozwoju osobistego, jak i zajęcia przywódcze, które umożliwiły zdobycie praktycznych umiejętności. Dla wielu uczestników była to również okazja do zaangażowania się w strukturę BJDM. Zakończenie tej edycji to początek nowych wyzwań, a absolwenci projektu nadal aktywnie działają, inspirując młodsze pokolenia do zaangażowania się w życie społeczne.

SkillUp

Das SkillUp-Projekt hat im Jahr 2024 eine Reihe von Aktivitäten umgesetzt, die auf die Entwicklung der Fähigkeiten junger Menschen abzielten. Die Teilnehmer nahmen an verschiedenen Workshops teil, die sich auf Führungs-, Kommunikations- und Organisationsfähigkeiten konzentrierten. Das Projekt bot Raum für Lernen und Erfahrungsaustausch und ermöglichte den Teilnehmern, neue Fähigkeiten zu erwerben, die für ihre zukünftige Tätigkeit von Nutzen sein werden. Während des SkillUp-Projekts hatten die Jugendlichen auch die Gelegenheit, in Gruppen zusammenzuarbeiten und gemeinsame Projekte zu realisieren. All dies trug dazu bei, die Bindungen unter den Teilnehmern zu stärken und ihre Rolle als Führungskräfte in ihren Gemeinschaften zu festigen.

W projekcie SkillUp w 2024 roku zrealizowano szereg działań mających na celu rozwój kompetencji młodych ludzi. Uczestnicy brali udział w różnorodnych warsztatach, które skupiały się na umiejętnościach przywódczych, komunikacyjnych oraz organizacyjnych. Projekt oferował przestrzeń do nauki i wymiany doświadczeń, umożliwiając uczestnikom zdobycie nowych umiejętności, które będą przydatne w ich przyszłej działalności. W trakcie SkillUp młodzież miała również okazję współpracować w grupach, by realizować wspólne projekty. Wszystko to przyczyniło się do zacieśnienia więzi wśród uczestników oraz wzmocnienia ich roli jako liderów w swoich społecznościach.

Jugendgala / Gala młodzieżowa

Am 16. November 2024 fand in Oppeln die Jugendgala statt, die ein erfolgreiches Jahr der Jugendarbeit feierte. Nach Begrüßungsworten und Reden von Prominenten der deutschen Minderheit wurde die Zeitschrift „Antidotum“ als bestes Projekt des Jahres ausgezeichnet. Das Magazin verbindet Kreativität mit Engagement und bringt die deutsche Kultur und Sprache näher. Weitere Projekte wie „ELOm“, „Akademia“ und „Jugendpunkt“ wurden vorgestellt, um die Vielfalt der Aktivitäten zu zeigen. Der Abend endete mit Musik, Tanz und Gesprächen, die die Gemeinschaft stärkten – ein beeindruckendes Beispiel für das Potenzial der Jugend.

16 listopada 2024 roku w Opolu odbyła się uroczysta gala podsumowująca udany rok pracy młodzieżowej. Po powitaniach i przemówieniach liderów mniejszości niemieckiej wręczono nagrodę za najlepszy projekt roku, którą zdobyło czasopismo „Antidotum”. Magazyn łączy kreatywność z zaangażowaniem i w wyjątkowy sposób promuje niemiecką kulturę i język. Zaprezentowano również inne projekty, takie jak ELOm czy Akademia, pokazując różnorodność działań kierowanych do młodzieży. Wieczór zakończył się zabawą przy muzyce, tańcach i rozmowach, które wzmocniły poczucie wspólnoty – to inspirowany dowód na potencjał młodzieży.

Dieses Jahr war auch aus einem anderen Grund besonders – der BJDM wählte einen neuen Vorstand, der frische Energie und neue Ideen in die Weiterentwicklung unserer Community einbrachte. Das neue Team engagiert sich dafür, unsere Projekte zu leiten und junge Menschen dabei zu unterstützen, ihren Interessen nachzugehen und Verbindungen zur deutschen Kultur aufzubauen. Wir hoffen, dass der neue Vorstand diese Aufgabe mit demselben Enthusiasmus und derselben Inspiration fortsetzen wird und weitere nützliche Initiativen in die Welt leitet.

Vielen Dank, dass ihr mit uns seid und so viel Herz in unsere gemeinsame Projektarbeit steckt! Wir hoffen, dass dieses Jahr für euch voller Inspiration war und dass ihr die nächsten Herausforderungen mit ebenso großer Motivation angehen werdet. Ein weiteres Jahr voller Möglichkeiten liegt vor uns – bleibt dabei, denn gemeinsam können wir noch viel mehr erreichen!

Ten rok był szczególny również z innego powodu – BJDM wybrał nowy zarząd, który wniósł świeżą energię i nowe pomysły na rozwój naszej społeczności. Nowy zespół z zaangażowaniem podjął się prowadzenia projektów i wspierania młodych ludzi w realizacji ich pasji oraz kultywowania kultury niemieckiej. Mamy nadzieję, że nowy zarząd będzie kontynuował tę misję z równym entuzjazmem i inspiracją, przynosząc kolejne wartościowe inicjatywy.

Dziękujemy Wam, że byliście z nami i włożyliście tyle serca w naszą wspólną pracę projektową. Mamy nadzieję, że ten rok był dla Was pełen inspiracji i że kolejne wyzwania podejmiecie z równie wielką motywacją. Przed nami kolejny rok pełen możliwości – zostańcie z nami, bo razem możemy osiągnąć jeszcze więcej!

VOKABELBOX

DEUTSCH	POLNISCH
die Herausforderung	wyzwanie
fortsetzen	kontynuować
die Führungskräfte	kadra zarządzająca
etwas umsetzen	wdrożyć

Franciszka Dzumla

„Brücken der Geschichte“

– Jakob Rybka über Leidenschaft, Geschichte und deutsch-polnische Beziehungen

CI

„Mosty historii”

– Jakob Rybka o pasji, historii i polsko-niemieckich relacjach

(DE) In einer Welt voller kultureller Vielfalt suchen junge Menschen oft nach Wegen, sich auszudrücken und ihre Wurzeln zu entdecken. Jakob Rybka, ein 18-jähriger Botschafter der deutschen Minderheit, teilt seine Leidenschaft für Geschichte und sein Engagement für den Aufbau von Brücken zwischen den Kulturen. Im folgenden Interview spricht er über seinen Einsatz im Projekt „Skill Up“ und die Aktivitäten seines YouTube-Kanals „Brücken der Geschichte“, der darauf zielt, die Geschichte der deutschen Minderheit in Kujawien und im Dobriner Land näherzubringen.

Franciszka Dzumla: Jakob, fangen wir ganz am Anfang an – wie begann dein Engagement für die deutsche Minderheit? Was hat dich dazu bewegt, dich zu engagieren?

Jakub Rybka: Ich habe deutsche Wurzeln, die ich zusammen mit meiner Familie entdeckte, indem wir einen detaillierten Stammbaum erstellen. Die Geschichte meiner deutschen Vorfahren, die in Kujawien und im Dobriner Land lebten, ist ein faszinierender Teil unserer Identität. Die Zugehörigkeit zur deutschen Minderheit hat mich natürlich dazu bewegt, aktiv für diese Organisation zu arbeiten. Ich habe die 6. Ausgabe von ELOm, der ELOm-Akademie, abgeschlossen und als Delegierter die deutsche Minderheit im Europäischen Jugendparlament EYP Poland in Łódź 2023 vertreten. Derzeit bin ich Botschafter der deutschen Minderheit im Rahmen des Projekts SkillUP! Mein Motto für

(PL) W świecie pełnym różnorodności kulturowej młodzi ludzie często poszukują sposobów na wyrażenie siebie i odkrycie własnych korzeni. Jakob Rybka, 18-letni ambasador mniejszości niemieckiej, dzieli się swoją pasją do historii oraz działań na rzecz budowania mostów między kulturami. W poniższym wywiadzie opowiada o swoim zaangażowaniu w projekt Skill-Up oraz o działalności swojego kanału na YouTube, który ma na celu przybliżenie historii niemieckiej mniejszości na Kujawach i na ziemi dobrzyńskiej.

Franciszka Dzumla: Jakubie, od początku – jak zaczęła się Twoja przygoda z działalnością na rzecz mniejszości niemieckiej? Co sprawiło, że postanowiłeś się zaangażować?

Jakub Rybka: Mam niemieckie korzenie, które wraz z rodziną odkrywamy, tworząc szczegółowe drzewo genealogiczne. Historia niemieckich przodków, którzy zamieszkiwali Kujawy i Ziemię Dobrzyńską, jest fascynującą częścią naszej tożsamości. Przynależność do Mniejszości Niemieckiej naturalnie skłoniła mnie do aktywnego działania na rzecz tej organizacji. Ukończyłem 6. edycję ELOm, Akademię ELOm, a jako delegat reprezentowałem Mniejszość Niemiecką w Europejskim Parlamencie Młodzieży EYP Poland Łódź 2023. Obecnie pełnię funkcję ambasadora Mniejszości Niemieckiej w ramach projektu SkillUP! Moją dewizą jest budowanie mostów, a nie murów, w relacjach polsko-niemieckich.

die deutsch-polnischen Beziehungen lautet: „Brücken bauen, nicht Mauern!“

FD: Du bist Botschafter der deutschen Minderheit und nimmst am Skill Up-Projekt teil. Womit genau beschäftigst du dich bei diesem Projekt?

JR: SkillUP ermöglichte es mir, ein eigenes Projekt unter dem Titel „Kujawien und das Dobriner Land aus der Perspektive der deutschen Minderheit“ durchzuführen. Dadurch kann ich regelmäßig an Aufräumarbeiten auf verlassenen evangelisch-augsburgischen Friedhöfen im Dobriner Land und in Kujawien teilnehmen sowie Interviews und Sendungen mit Historikern führen, die die Fakten über die deutsche Besiedlung in Kujawien und im Dobriner Land erläutern. Ich vertrete die Minderheit auch bei historischen Vorträgen. In Włocławek habe ich eine Gruppe von Unterstützern der deutschen Minderheit gegründet, mit denen wir soziale Aktivitäten wie gemeinnützige Aufräumarbeiten auf Friedhöfen durchführen. Im Rahmen der historischen Förderung habe ich den YouTube-Kanal „Brücken der Geschichte – deutsche Minderheit in Polen“ erstellt, der als Basis für Materialien über die Geschichte der deutschen Minderheit dient. All diese Initiativen führe ich in Zusammenarbeit mit der lokalen Gemeinschaft durch, die unsere Mission unterstützt.

FD: Dein YouTube-Kanal "Mosty historii" – wie du selbst sagst – widmet sich der deutschen Minderheit in Kujawien und im Dobriner-Land. Woher kam die Idee für so einen Ort im Internet?

JR: Die Idee, den Kanal zu eröffnen, entstand aus dem Wunsch, die Geschichte und das Erbe der deutschen Minderheit zu fördern. Ohne ein geschichtliches Bewusstsein, kann man unsere Vergangenheit nicht vollständig verstehen oder wertschätzen. Lange Zeit wurde vergessen, dass vor dem Krieg eine beträchtliche Anzahl von Deutschen in Kujawien und im Dobriner Land lebte, die durch ihre landwirtschaftliche, handwerkliche, medizinische, pädagogische und unternehmerische Arbeit zur Entwicklung dieser Region beigetragen haben. Zum Beispiel entwickelte sich in meiner Heimatstadt Włocławek dank der Deutschen die Industrie. In dieser Stadt wurde ein Deutscher – Ludwig Bauer – sogar Bürgermeister, und die Menschen respektierten ihn und er wurde sogar der erste Ehrenbürger der Stadt Włocławek. Der YouTube-Kanal erinnert an ihr Erbe, welches sie hier hinterlassen haben, und ist ein Ausgangspunkt für tiefere Überlegungen zur lokalen Geschichte.

FD: Für viele junge Menschen kann Geschichte etwas fern oder sogar langweilig erscheinen. Wie versuchst du, ihre Aufmerksamkeit für die Geschichte und Kultur der deutschen Minderheit zu gewinnen?

FD: Jesteś ambasadorem mniejszości niemieckiej i bierzesz udział w projekcie SkillUp. Czym dokładnie zajmujesz się w ramach tego projektu?

JR: SkillUP umożliwił mi realizację autorskiego projektu pod nazwą „Kujawy i Ziemia Dobrzyńska z perspektywy Mniejszości Niemieckiej”. Dzięki temu mogę regularnie angażować się w prace porządkowe na opuszczonych cmentarzach ewangelicko-augsburskich na Ziemi Dobrzyńskiej i Kujawach oraz przeprowadzać wywiady i audycje z historykami, którzy dzielą się faktami o niemieckim osadnictwie na tym terenie. Reprezentuję również mniejszość na wykładach historycznych. Utworzyłem we Włocławku grupę sympatyków Mniejszości Niemieckiej i wspólnie realizujemy działania społeczne takie jak charytatywne prace porządkowe na cmentarzach. W ramach promocji historycznej stworzyłem kanał na YouTube, „Mosty Historii – Mniejszość Niemiecka PL”, który jest bazą materiałów o historii Mniejszości Niemieckiej i wspólnie realizujemy działania we współpracy z lokalną społecznością, która wspiera naszą misję.

FD: Twój kanał na YouTube, Mosty Historii – jak sam mówisz – jest poświęcony mniejszości niemieckiej na Kujawach i Ziemi Dobrzyńskiej. Skąd wziął się pomysł na takie miejsce w sieci?

JR: Pomysł na założenie kanału zrodził się z chęci promowania historii i dziedzictwa Mniejszości Niemieckiej. Bez świadomości historycznej nie można w pełni zrozumieć ani docenić naszej przeszłości. Przez długi czas zapomniano, że przed wojną na Kujawach i Ziemi Dobrzyńskiej żyła znaczna liczba Niemców, którzy swoją pracą rolniczą, rzemieślniczą, medyczną, edukacyjną, przedsiębiorczą itd. przyczynili się do rozwoju tego regionu. Przykładowo, w moim rodzinnym mieście, Włocławku, dzięki Niemcom rozwinął się przemysł. Właśnie w tym mieście Niemiec – Ludwik Bauer – został nawet burmistrzem, a ludzie go szanowali. Został nawet pierwszym honorowym obywatelem miasta Włocławka. Kanał przypomina o ich dziedzictwie, które tutaj pozostawili, i stanowi punkt wyjścia do pogłębionej refleksji o lokalnej historii.

FD: Dla wielu młodych osób historia może wydawać się nieco odległa czy wręcz nudna. Jak

Hier geht's zum
Jakubs YT-Channel

Tutaj znajdziesz
kanał Jakuba na YT

”

Die Idee, den Kanal zu eröffnen, entstand aus dem Wunsch, die Geschichte und das Erbe der deutschen Minderheit zu fördern. Ohne ein geschichtliches Bewusstsein, kann man unsere Vergangenheit nicht vollständig verstehen oder wertschätzen.

Pomysł na założenie kanału zrodził się z chęci promowania historii i dziedzictwa Mniejszości Niemieckiej. Bez świadomości historycznej nie można w pełni zrozumieć ani docenić naszej przeszłości.

JR: Ich bin mir bewusst, dass Geschichte nicht für alle gleichermaßen faszinierend ist, jedoch bemerke ich unter meinen Altersgenossen keine dominante Tendenz, das Lernen der Geschichte zu vermeiden. Junge Leute schauen sich meinen Kanal an, und interessanterweise höre ich oft, dass sie sich nicht bewusst waren, dass in ihrer Region Deutsche lebten. Ich denke, dass genau dieses Gefühl der vergessenen Vergangenheit ihr Interesse weckt. Geschichte kann fern erscheinen, aber wenn sie ansprechend präsentiert wird, kann sie die Aufmerksamkeit der jungen Menschen auf sich lenken.

FD: Gibt es ein Thema oder eine Geschichte, die dich besonders berührt hat und die du gerne teilen würdest?

JR: Besonders berühren mich die Geschichten über die Zusammenarbeit und den Dialog zwischen Polen und Deutschen. Ich lerne viele Beispiele kennen, wo beide Seiten sich assimilierten und eine gemeinsame Zukunft schufen. Obwohl der Krieg tiefe Wunden hinterlassen hat, können wir heute eine neue Geschichte schreiben und bessere Beziehungen aufbauen. Die Lebensgeschichten mögen einfach erscheinen, aber sie prägen unsere Werte, Überzeugungen und unsere Identität. Das zeigt auch, dass es ohne Bedeutung ist, welcher Nationalität man angehört, sondern wichtig ist, wie man Respekt gegenüber dem Menschen zeigt.

FD: Was macht dir am meisten Freude beim Führen von "Mosty Historii"? Hast du ein Lieblingsvideo oder ein Thema, das besonders interessant war?

JR: Die meiste Freude bereitet mir die Tatsache, dass der Kanal, der von Null begann, eine wachsende Popularität genießt. Ich erreiche Menschen unterschiedlichen Alters, und viele von ihnen nehmen persönlich Kontakt mit mir auf, was mir die Möglichkeit gibt, außergewöhnliche Persönlichkeiten kennenzulernen. Jedes Video ist für mich wichtig, aber ich habe eine besondere Sympathie für die Episode mit Herrn Wojciech Skotnicki. Ich lade alle ein, sie anzusehen – darin geht es um eine Dorfgeschichte, die ein Lächeln hervorrufen kann. Ebenso erinnere ich mich gerne an die Aufnahme mit Herrn Szymon Wiśniewski. Er lud mich zu den Schlossmauern in Golub-Dobrzyń ein, um die Geschichte vor der Kulisse der Stadt und Umgebung zu erzählen.

FD: Neben YouTube, was denkst du, ist ein guter Weg, um Brücken zwischen verschiedenen Kulturen zu bauen?

JR: Wertvolle Erfahrungen bringen die Aufräumarbeiten auf Friedhöfen, wo ich Menschen mit offenen Herzen treffe, die sich um das Gedächtnis vergangener Generationen kümmern. Es sind Polen, die sich um das alte deutsche

stasz sie przyciągnąć ich uwagę do historii i kultury mniejszości niemieckiej?

JR: Mam świadomość, że historia nie jest dla wszystkich tak samo fascynująca, jednak wśród moich rówieśników nie dostrzegam dominującej tendencji do unikania nauki historii. Młodzi oglądają mój kanał i, co ciekawe, często słyszę, że nie zdawali sobie sprawy, że w ich regionie żyli Niemcy. Myślę, że właśnie to poczucie zapomnianej przeszłości wzbudza ich zainteresowanie. Historia może wydawać się odległa, ale jeśli jest przedstawiona w interesujący sposób, potrafi przyciągnąć uwagę młodych.

FD: Czy jest jakiś temat lub historia związana z mniejszością niemiecką, która szczególnie Cię poruszyła i którą chciałbyś się podzielić?

JR: Najbardziej poruszają mnie historie o współpracy i dialogu między Polakami i Niemcami. Poznają wiele przykładów, gdzie obie strony się asymilowały i tworzyły wspólną przyszłość. Choć wojna pozostawiła głębokie blizny, dziś możemy tworzyć nową historię i budować przyjacielskie relacje. Historie życiowe mogą wydawać się proste, ale to one kształtują nasze wartości, przekonania i tożsamość. To też pokazuje, że nieważne, jakiej jest się narodowości, ale ważne, jak okazujemy szacunek do człowieka.

FD: Co sprawia Ci największą frajdę w prowadzeniu Mostów Historii? Masz jakiś ulubiony filmik albo temat, który był szczególnie ciekawy?

JR: Największą satysfakcją przynosi mi fakt, że kanał, który zaczął się od zera, cieszy się rosnącą popularnością. Docieram do ludzi w różnym wieku, a wielu z nich kontaktuje się ze mną osobiście, co daje możliwość poznania niezwykłych osobowości. Każdy film jest dla mnie ważny, ale szczególną sympatią darzę odcinek z panem Wojciechem Skotnickim. Zachęcam do obejrzenia – jest w nim historia o jednej wsi, która może wywołać uśmiech. Równie dobrze wspominam nagranie z panem Szymonem Wiśniewskim. Zaprosił mnie on pod mury zamkowe w Golubiu-Dobrzyń, by opowiedzieć historię na tle panoramy miasta i okolicy.

FD: Poza YouTube'em, co według Ciebie jest jeszcze dobrym sposobem na budowanie mostów między różnymi kulturami?

JR: Cenne doświadczenia przynoszą prace porządkowe na cmentarzach, gdzie spotykam ludzi o wspaniałych sercach, dbających o pamięć przeszłych pokoleń. Są to Polacy, którzy troszczą się o dawne niemieckie dziedzictwo. Na Facebooku publikuję relacje z naszych działań, które spotykają się z pozytywnym odbiorem również wśród osób, których osobiście nie znam. Dzięki temu nasza Mniejszość Niemiecka zyskuje większy szacunek i uwagę. Mogę tutaj

”

Ich denke, dass genau dieses Gefühl der vergessenen Vergangenheit ihr Interesse weckt. Geschichte kann fern erscheinen, aber wenn sie ansprechend präsentiert wird, kann sie die Aufmerksamkeit der jungen Menschen auf sich ziehen.

/

Myślę, że właśnie to poczucie zapomnianej przeszłości wzbudza ich zainteresowanie. Historia może wydawać się odległa, ale jeśli jest przedstawiona w interesujący sposób, potrafi przyciągnąć uwagę młodych.

Erbe kümmern. Auf Facebook veröffentliche ich Berichte über unsere Aktivitäten, die auch von Menschen, die ich persönlich nicht kenne, positiv aufgenommen werden. Dadurch gewinnt unsere deutsche Minderheit an Respekt und Aufmerksamkeit. An dieser Stelle möchte ich erwähnen, dass ich mit der Stiftung „Ari Ari“ und „Lapidaria. Vergessene Friedhöfe in Pommern und Kujawien“ sowie mit dem Geschichts- und Suchverband „Gustaw“ zusammenarbeite.

FD: Hat das Projekt Skill Up Einfluss auf dein Privatleben gehabt? Hast du etwas Neues gelernt oder neue Fähigkeiten erlangt?

JR: Auf jeden Fall. Ich habe wertvolle Menschen kennengelernt, mit denen die Zusammenarbeit eine echte Freude ist. Ich widme sehr viel Zeit der Förderung der deutschen Minderheit. Ich habe gelernt, Programme zur Videobearbeitung zu bedienen, und im Rahmen des Projekts SkillUP hatte ich die Gelegenheit, an Online-Meetings mit Referenten teilzunehmen, die ebenfalls mein Wissen bereichern. Die deutsche Minderheit ist ein Teil von mir, und ich bin ein Teil der deutschen Minderheit.

FD: Zum Schluss – was würdest du jungen Menschen sagen, die ebenfalls für die Minderheit aktiv werden möchten, aber nicht wissen, wo sie anfangen sollen? Hast du einen Rat?

JR: Ich kann sie beruhigen, dass es sich lohnt, neuen Herausforderungen zu stellen. Es braucht Mut, Glauben und Motivation, aber jeder Schritt bringt uns näher an die Verwirklichung des Ziels. Ich begann mit Projekten, die die MN-Organisationen anboten, und das gab mir den Ansporn für weiteres Engagement. Was all diese Projekte bieten, ist eine wertvolle Ressource, die zur Handlung motiviert. An meinem Beispiel kann ich betonen, dass ich von Null begann. Das Gebiet, in dem ich arbeite, ist schwierig. Ich bin zu den Menschen mit einem für sie fremden Thema über die Deutschen gegangen. Es hat viel Mühe gekostet, aber jetzt bin ich über das Erreichte zufrieden. Das zeigt, dass Ausdauer und Mut bei der Kreativität helfen.

Ich empfehle meinen Altersgenossen, der Idee zu folgen, dass es besser ist, etwas zu tun, was andere kritisieren werden, als nichts zu tun und andere zu kritisieren.

FD: Super, danke dir für dieses Interview! Wir hoffen, dass dank deiner Geschichte mehr junge Menschen sich für das Engagement bei der deutschen Minderheit interessieren werden.

JR: Danke.

”

Obwohl der Krieg tiefe Wunden hinterlassen hat, können wir heute eine neue Geschichte schreiben und bessere Beziehungen aufbauen. Die Lebensgeschichten mögen einfach erscheinen, aber sie prägen unsere Werte, Überzeugungen und unsere Identität.

Choć wojna pozostawiła głębokie blizny, dziś możemy tworzyć nową historię i budować przyjaźniejsze relacje.

wymienić, że współpracuję z Fundacją „Ari Ari”, „Lapidaria. Zapomniane cmentarze Pomorza i Kujaw” oraz ze Stowarzyszeniem Grupa Historyczno-Poszukiwawcza Gustaw.

FD: Czy projekt SkillUp wpłynął jakoś na Twoje życie prywatne? Nauczyłeś się czegoś nowego albo zyskałeś nowe umiejętności?

JR: Zdecydowanie. Poznałem wartościowych ludzi, z którymi współpraca jest prawdziwą przyjemnością. Poświęcam bardzo dużo czasu na promowanie Mniejszości Niemieckiej. Nauczyłem się obsługi programów do edycji filmów, a w ramach projektu SkillUP miałem okazję uczestniczyć w spotkaniach online z prelegentami, którzy także wzbogacili moją wiedzę. Mniejszość Niemiecka jest częścią mnie, a ja jestem częścią Mniejszości Niemieckiej.

FD: Na koniec – co powiedziałaśbyś młodym osobom, które też chciałyby działać na rzecz mniejszości, ale nie wiedzą, od czego zacząć? Masz jakąś radę?

JR: Mogę zapewnić, że warto podjąć wyzwanie. Trzeba odwagi, wiary i motywacji, ale każdy krok przybliża do realizacji celu. Zaczynałem od projektów, które oferowały organizacje MN, i to dało mi początek do dalszej działalności. To, co oferują te wszystkie projekty, to wartościowy zasób, który motywuje do działania. Na moim przykładzie mogę zaznaczyć, że zacząłem od zera. Teren, na którym działam, jest trudny. Wyszedłem do ludzi z obcym dla nich tematem o Niemcach. Kosztowało to dużo wysiłku, ale teraz mam satysfakcję z osiągnięcia. To pokazuje, że wytrwałość i odwaga pomagają w twórczości.

Polecam rówieśnikom kierować się ideą, że lepiej zrobić coś, co skrytykują inni, niż nie robić nic i krytykować innych.

FD: Super, dziękuję Ci za ten wywiad! Liczymy na to, że dzięki Twojej historii więcej młodych ludzi będzie chciało się zaangażować w działalność mniejszości niemieckiej.

JR: Dziękuję.

VOKABELBOX

DEUTSCH	POLNISCH
die Vielfalt	różnorodność
hinterlassen	pozostawić
die Aufmerksamkeit	uwaga, uważność
veröffentlichen	upublicznić, opublikować

I miejsce w konkursie dziennikarskim "Czy w dzisiejszych czasach mniejszości są jeszcze potrzebne?" ("Brauchen wir heutzutage noch Minderheiten?")

Wiktoria Ernst

Die unerzählten Geschichten

CI

Es war einmal ein Mädchen, das mit ihrer großen Familie auf einem kleinen Bauernhof lebte. Ihren Alltag verbrachte sie auf dem Feld, wo sie von früh bis spät in die Nacht hart arbeiten musste. Die Familie war arm und lebte von dem, was sie sich selbst erarbeitete. Jeden Tag führten sie eine Kuh aufs Feld, damit sie dort weiden konnte. Abends kehrten sie zurück, und es warteten Kartoffeln mit Milch auf sie. Süßigkeiten oder Fleisch gab es nur an Festtagen – täglich aßen sie das, was gerade verfügbar war. Das Mädchen ging nicht zur Schule; nach der vierten Klasse musste sie den Unterricht abbrechen, um sich um ihre jüngeren Geschwister zu kümmern und die Hausarbeit zu erlernen. Die Tage vergingen, und das Mädchen wuchs zu einer jungen Frau heran. Sie hatte viele Pläne, wollte zur Schule gehen, Lehrerin werden und in der Zukunft andere unterrichten. Dann jedoch kam der Krieg.

Im Dorf erkannte man noch nicht, was in der Welt vor sich ging. Viele Möglichkeiten wurden jedoch blockiert, auch wenn man versuchte, so zu leben wie zuvor. Unsere junge Frau lernte auf einer Tanzveranstaltung ihren zukünftigen Mann kennen, und kurz darauf läuteten die Hochzeitsglocken. Sie zog in das Haus seiner Eltern, und zusammen begannen sie, eine neue Familie zu gründen. Sie hatten nicht viel, aber sie hatten einander. Ein paar Jahre später dauerte der Krieg noch immer an, und man hörte, dass die Armee immer näher an die Region herankam. Viele junge Männer wurden als Soldaten rekrutiert und mussten in den Krieg ziehen. Auch ihr Mann wurde eingezogen, und so verließ er die Frau, die mit zwei kleinen Kindern allein zurückblieb. Es war eine schwierige Zeit. Es gab keinen Kontakt zu ihm, nur ein paar Briefe, die ein- bis zweimal im Jahr zu Hause ankamen.

”

Eine Minderheit existiert auf einem Territorium aus einem bestimmten Grund. Ihre Mentalität ist stark mit der Region verbunden. Die Auflösung der Minderheiten ist wie die Löschung der Identität lokaler Gruppen – als würde man die Vergangenheit der Vorfahren ausradieren.

Mniejszość istnieje na danym terytorium z określonego powodu. Jej mentalność jest silnie związana z regionem. Rozwiązanie mniejszości jest jak zatarcie tożsamości lokalnych grup – jakby usuwać przeszłość przodków.

Das Leben ging weiter. Die Frau versuchte, den Haushalt so gut es ging, zu versorgen. In der Zwischenzeit starb die Schwiegermutter, und die Nachbarn halfen der jungen Frau oft, damit sie über die Runden kommt. Dann kam der nächste Schlag. Es war 1945, und die Rote Armee kam in die nahegelegene Stadt. Die Dorfbewohner versuchten, sich zu schützen. Sie bauten Schlupflöcher und versuchten, in den Scheunen Platz zu schaffen, um die Kinder zu verstecken. Ein paar Tage später war es so weit: die feindlichen Soldaten kamen. Hab und Gut wurden geplündert, viele Menschen ermordet oder Frauen vergewaltigt, Häuser wurden verbrannt, und alles wurde weggenommen. Die Soldaten zogen weiter und hinterließen nur Glut. Das kleine Mädchen vom Beginn unserer Geschichte, nun eine junge Mutter, überlebte. Sie hatte Glück; ihre Kinder blieben verschont. Was sie erlebt hatte, wurde nicht ausgesprochen. Ihr Haus existierte nicht mehr. In den kommenden Wochen und Monaten versuchte

(DE) Lasst mich euch eine Geschichte erzählen, die sich vor nicht allzu vielen Jahren in unserer Region ereignete...

sie zusammen mit den verbliebenen Nachbarn, alles wieder aufzubauen, eine neue Existenz von Grund auf zu schaffen. Doch es war nicht leicht. Die kleine Familie musste eine neue Sprache lernen, denn Deutsch zu sprechen wurde verboten. Sie lebten in Armut und hofften, eines Tages ihren Ehemann und Vater wiederzusehen. Die schwere Zeit hinterließ Spuren in den Seelen der Beteiligten. Diese Erfahrungen wurden später nie erzählt, denn darüber zu sprechen brachte zu viel Schmerz. Sie schwiegen bis zum Schluss.

Diese Geschichte könnte die der Großmutter oder der Urgroßeltern vieler von uns sein. Sie ist ähnlich für Menschen, die in der Region Schlesien lebten, die einst zu Deutschland gehörte, dann die Kriegszeit am eigenen Leib erlebten und später ihre Häuser verlassen oder in einer anderen Realität weiterleben mussten. Es ist bedauerlich, dass wir so wenig über die Vergangenheit unserer Vorfahren wissen oder wissen wollen. Es fällt uns schwer, uns Zeit für unsere Liebsten zu nehmen, mit ihnen schwierige Gespräche zu führen und Familiengeschichten aufzuschreiben und weiterzugeben. Das ist eine der Aufgaben der Minderheiten. Sie sind ein lebendiges Zeichen der Geschichte, die vor vielen Jahren in verschiedenen Regionen abspielte. Eine Minderheit existiert auf einem Territorium aus einem bestimmten Grund. Ihre Mentalität ist stark mit der Region verbunden. Die Auflösung der Minderheiten ist wie die Löschung der Identität lokaler Gruppen – als würde man die Vergangenheit der Vorfahren ausradieren.

Dabei gibt es in Polen so viele nationale, ethnische und kulturelle Minderheiten. Offiziell existieren neun nationale Minderheitsgruppen (zum Beispiel die Deutschen, Tschechen, Ukrainer...) und

Journalismuswettbewerb

Brauchen wir heutzutage noch Minderheiten?

Hast du Schreibtalent und interessierst dich für kulturelle Vielfalt?

Nimm an unserem Journalismus-Wettbewerb teil!

Schreibe einen Bericht, ein Feuilleton, eine Reportage, einen Artikel oder ein anderes Format deiner Wahl. Zeig, was du kannst, und nimm an der wichtigen Debatte teil!

Einsendefrist: 20.11.2024

Sende deinen Beitrag an die Adresse: redaktion.antidotum@gmail.com

Organizator: BJDm

Finanzierung: Ministerium für Kultur und Nationalerbe

Tutaj znajdziesz tekst Wiktorii po polsku:

Nieopowiedziane historie

vier ethnische Gruppen wie die Roma, Tataren, Karäer, Lemken sowie unzählige kulturelle Minderheiten. Ohne diese Gruppen verlören wir die facettenreiche Vielfalt unseres Heimatlandes. International sind wir stolz auf die bekannten Regionen wie Kaschubei oder das Hochland in der Region Zakopane. In Werbespots wird Polen als Land mit einer reichen und bunten regionalen Vielfalt präsentiert, um Ausländer zum Besuch anzulocken. Warum aber möchten wir auf der anderen Seite alle gleichmachen? Die Identität der polnischen Bevölkerung ist viel mehr als nur zwei Farben. Wir haben eine interessante, aber auch tragische Vergangenheit, ein großes Herz für Leidende, einen starken Glauben und sind stolz auf die Errungenschaften unserer Vorfahren. Lassen wir uns das nicht nehmen, im Namen einer gleichförmigen Gesellschaft, die sehr an eine Realität im virtuellen Universum erinnert, in der jeder eine Nummer, ein Login ist und sich mit nichts Besonderem auszeichnet.

Ein Beispiel aus der Welt: Kennst du die Geschichte der Samen in Norwegen? Es ist eine der ältesten Kulturen in Skandinavien, die über Jahrhunderte marginalisiert wurde. Jetzt bemüht man sich, die Traditionen der indigenen Bevölkerung zu bewahren und die junge Gesellschaft darüber

aufzuklären. Was ist so besonders an dieser kulturellen Minderheit? Sie leben naturverbunden, und Rentierzucht ist und bleibt eine ihrer Hauptbeschäftigungen. Die uralten Traditionen werden von Generation zu Generation weitergegeben. Rund 70.000 Menschen bekennen sich zu dieser Kultur, und ihr Gebiet umfasst nicht nur Norwegen, sondern auch Finnland, Schweden und einen Teil Russlands. Besonders beliebt ist jetzt Lappland – ein Winterwunderland, wo der Schnee wirklich weiß ist und die Zeit stehen geblieben zu sein scheint. Dort leben die meisten Samen, und sie pflegen weiterhin ihre alltäglichen Bräuche und Rituale. Was prägt sie? Die samische Folklore ist eine äußerst reiche Sammlung von Traditionen und Bräuchen, die die Weisheit und Geschichte dieses einzigartigen Volkes widerspiegelt. Vor allem die Musik und viele Sagen spie-

len eine wichtige Rolle in ihrem Leben. Joik, eine Form des Gesangs, ist die älteste musikalische Tradition Europas. Die Samen sprechen ihre eigene Sprache mit vielen Dialekten und tragen besondere Kleidung, die Gákti, die sie vor den rauen Wintern schützt. Auch achten sie darauf, ihre traditionellen Gerichte zuzubereiten und ihre Fähigkeiten im Handwerk zu bewahren. Wie jede Minderheit müssen sie darum kämpfen, dass ihre Identität in der sich wandelnden Gesellschaft nicht ausgelöscht wird. Der Klimawandel, die Notwendigkeit, dass junge Menschen ihre Region verlassen, um Arbeit zu finden, und die Verbindung von Tradition und Moderne sind die größten Herausforderungen dieses Volkes. Bemerkenswert ist, dass viele Initiativen gestartet werden, um die Kultur zu erhalten. Es werden Bildungsprogramme für Samen organisiert, und jedes Jahr am 6. Februar wird der Sami-Nationalfeiertag mit kulturellen Ereignissen gefeiert, inklusive eines Schlittenfestes.

Ist diese kulturelle Minderheit nicht ein wunderbares Beispiel dafür, dass die gesamte Gesellschaft von der Vielfalt profitieren kann? Wir lernen, andere zu akzeptieren und bereichern so die Geschichte unseres Landes und Volkes. Das macht uns für die Außenwelt interessanter. Dieses Erbe darf nicht verloren gehen, und genau deshalb existieren Minderheiten. Sie schützen das oft vergessene Erbe, pflegen die Traditionen und sorgen dafür, dass die nächste Generation ihre Herkunftsgeschichte kennt. In einer globalisierten Welt ist die Existenz von Minderheiten wie ein exotischer Vogel, der mehr Farbe ins Leben bringt. Ihre Präsenz ist unbestreitbar und notwendiger denn je.

VOKABELBOX

DEUTSCH	POLNISCH
die Präsenz	tutaj: obecność
von etwas profitieren	korzystać z czegoś, czerpać z czegoś
die Identität	tożsamość
gleichförmig	jednakowy, jednolity

Fotos: Freepik

Emilia Schmolke

B2/C1

Moderner Schmuck eines Menschen

DE Tattoos sind in unserer Gesellschaft seit jeher präsent. Sie stellen nicht nur eine Form des künstlerischen Ausdrucks dar, sondern sind auch ein Weg, die eigene Persönlichkeit oder Überzeugungen auszudrücken. In der heutigen Welt sind sie eine immer beliebtere Form der Körperverzierung, was ermöglicht, mit bestimmten, in der Gesellschaft verankerten Stereotypen zu brechen. Oft werden sie als der moderne Schmuck eines Menschen bezeichnet.

Tattoos früher und heute

Dank Forschungen wissen wir, dass Tätowierungen bereits im Alten Ägypten praktiziert wurden, und die ersten Tattoos hatten hauptsächlich rituelle Funktionen. Sie symbolisierten damals die Männlichkeit und außergewöhnliche Stärke. Diese Kunstform hat sich im Laufe der Jahrhunderte enorm weiterentwickelt. Ein Wendepunkt war das Jahr 1891, als die elektrische Tätowiermaschine erfunden wurde. Lange Zeit wurde das Tätowieren jedoch verwendet, um Diebe, Mörder oder Verräter zu kennzeichnen, und während des Zweiten Weltkriegs wurden Menschen in Konzentrationslagern tätowiert. Die dunkle Seite der Tattoos führte dazu, dass sie über viele Jahre hinweg mit Vorurteilen betrachtet wurden. Erst in jüngster Zeit gelten sie als Kunstform und ein Ausdruck von Gedanken.

”

Die dunkle Seite der Tattoos führte dazu, dass sie über viele Jahre hinweg mit Vorurteilen betrachtet wurden. Erst in jüngster Zeit gelten sie als Kunstform und ein Ausdruck von Gedanken.

Ciemna strona tatuaży spowodowała, że przez wiele lat patrzono na nie z uprzedzeniem. Dopiero od niedawna stanowią one formę sztuki i wyrażania myśli.

Współczesna biżuteria człowieka

PL Tatuaże obecne są w naszym społeczeństwie od zarania dziejów. Stanowią one nie tylko formę artystycznego wyrazu, ale są również sposobem na wyrażenie swojej osobowości bądź przekonań. W dzisiejszym świecie stają się coraz bardziej popularnym rodzajem ozdoby ciała, co pozwala zerwać z pewnymi, zakorzenionymi wśród ludzi, stereotypami. Wielokrotnie nazywane są współczesną biżuterią człowieka.

Tatuaże dawniej i dziś

Dzięki badaniom wiemy, że tatuowanie było praktykowane już w czasach starożytnego Egiptu, a pierwsze tatuaże pełniły głównie funkcje rytualne. Miały one wówczas symbolizować męskość oraz wyjątkową siłę. Ta forma sztuki ewoluowała niezwykle przez kolejne wieki. Momentem zwrotnym był rok 1891, kiedy wynaleziono elektryczną maszynkę do tatuażu. Przez długi okres tatuowanie stosowano jednak w celu oznaczania złodziei, morderców czy zdrajców, a w czasach II wojny światowej – osób przebywających w obozach koncentracyjnych. Ciemna strona tatuaży spowodowała, że przez wiele lat patrzono na nie z uprzedzeniem. Dopiero od niedawna stanowią one formę sztuki i wyrażania myśli.

Stile und Techniken

Es gibt viele verschiedene Tätowiertechniken. Jede von ihnen hat einen anderen Effekt. Jede hat auch ihre Vor- und Nachteile. Die Wahl der richtigen Technik kann nicht nur unsere persönlichen Erfahrungen beeinflussen, sondern vor allem das endgültige Aussehen des Tattoos. Die beliebteste Form ist der Dotwork-Stil, bei dem das Bild auf unserem Körper durch Punktierung erstellt wird. Ähnlich ist es mit der Wahl des Stils. Man kann sich für zarte Tattoos oder auffälligere Designs entscheiden. Es ist jedoch wichtig zu bedenken, dass Tattoos nach ihrer Erstellung dauerhaft Teil unseres Körpers werden. Daher sollte die Entscheidung für ein Tattoo gut überlegt und reif sein.

Bedeutung der beliebtesten Motive

Bei der Auswahl eines Tattoo-Motivs können wir uns entweder von unseren eigenen Erfahrungen leiten lassen oder uns ausschließlich auf den visuellen Aspekt konzentrieren. Viele populäre und häufig verwendete Motive haben jedoch eine versteckte Bedeutung. Das Motiv des Schmetterlings steht für Wiedergeburt und Transformation. Die Schwalbe symbolisiert Freiheit, und die Pustebblume steht für die Vergänglichkeit und Zartheit des Lebens. Der Kompass hingegen wird mit dem Wunsch verbunden, die Welt zu erkunden.

Berufliche Präferenzen

Obwohl die Wahrnehmung von Tattoos in der Gesellschaft immer positiver wird, gibt es Berufsgruppen, in denen sie immer noch skeptisch betrachtet werden. Dies betrifft vor allem Vertreter von Strafverfolgungsbehörden, Polizei und dem öffentlichen Dienst, aber auch die Modelbranche und Fluggesellschaften.

Tattoos können ein Ausdruck dessen sein, wer wir sind. Sie helfen, unsere tiefsten Emotionen zu zeigen und die Erfahrungen, die in uns verborgen sind, darzustellen. Vor dem Tätowieren sollte man sich jedoch über alle Aspekte, einschließlich der gesundheitlichen, informieren. Die Entscheidung, ein Tattoo zu machen, sollte mit Bedacht getroffen werden, da es von uns abhängt, welche Werte und Überzeugungen wir dauerhaft auf unserem Körper repräsentieren wollen.

Style i techniki

Istnieje wiele technik tatuowania. Każda z nich daje inny efekt. Każda też ma swoje wady i zalety. Wybór odpowiedniej dla siebie może wpłynąć nie tylko na nasze osobiste doświadczenia, ale przede wszystkim na ostateczny wygląd tatuażu. Najpopularniejszą formą ich wykonania jest dotwork, czyli tworzenie rysunku na naszym ciele za pomocą kropkowania. Podobnie jest z kwestią stylu. Możemy postawić na tatuaże delikatne lub te bardziej rzucające się w oczy. Pamiętajmy jednak, że po ich zrobieniu, już na stałe stają się one częścią naszego ciała, dlatego decyzja o ich wykonaniu powinna być niezwyczajnie przemyślana i dojrzała.

Znaczenie najpopularniejszych wzorów

Przy wyborze wzoru tatuażu możemy kierować się własnymi doświadczeniami lub zwyczajnie skupić się wyłącznie na aspekcie wizualnym. Wiele popularnych i najczęściej wykorzystywanych wzorów ma jednak swoje ukryte znaczenie. Motyw motyla oznacza odrodzenie oraz transformację. Jaskółka symbolizuje wolność, a dmuchawiec ulotność i delikatność życia. Kompas natomiast kojarzy się z chęcią zwiedzania świata.

Preferencje zawodowe

Choć postrzeganie tatuaży w społeczeństwie staje się coraz bardziej pozytywne, istnieją środowiska zawodowe, gdzie mogą być one wciąż sceptycznie odbierane. Mowa tutaj o przedstawicielach organów ścigania, policji oraz służby cywilnej, a także dotyczy to branży modelingu i linii lotniczych.

Tatuaże mogą być wyrazem tego, kim jesteśmy. Pomagają wyrazić nasze głębokie emocje i przedstawiają skryte wewnątrz doświadczenia. Przed zrobieniem tatuażu należy jednak zapoznać się z wszystkimi aspektami – również zdrowotnymi, natomiast do decyzji o jego wykonaniu warto podejść z pełną rozważą, gdyż od nas zależy, jakie wartości i przekonania chcemy reprezentować już na stałe na naszym ciele.

VOKABELBOX

DEUTSCH	POLNISCH
die Pustebblume	dmuchawiec
die Vergänglichkeit	przemijanie
die Wahrnehmung	postrzeganie
verborgen	ukryty

Daria Pisarek

Guten Appetit!

Die Aromen der Kreativität
beim Kochwettbewerb

B2

Guten Appetit!

Smaki kreatywności
w konkursie kulinarnym.

Fotos: Daria Pisarek

(DE) Am 25. Oktober 2024 trafen sich Feinschmecker und Kochbegeisterte, um gemeinsam die Kochkunst beim Wettbewerb „Guten Appetit“ zu feiern, der im Rahmen des Projekts „Jugendliche in Aktion“ organisiert wurde. Hinter diesem einflussreichen Event stand Daria Pisarek, die Jugendbotschafterin der deutschen Minderheit aus dem SKILL UP-Programm, die mit ihrer Energie und ihrem Engagement der Veranstaltung einen besonderen Flair verlieh.

Die Veranstaltung begann mit einem kurzen, aber inspirierenden Vortrag. Die Teilnehmer hatten die Gelegenheit, die Geschichte des BJDM kennenzulernen und zu erfahren, wie sie sich in die Aktivitäten der Organisation engagieren können, die sich aktiv für die Jugend und die Förderung von Traditionen einsetzt. Kurz darauf war es Zeit für das Hauptereignis des Abends – den Kochwettbewerb. Die Aufgabe? Die Zubereitung traditioneller Gerichte der deutschsprachigen Länder in nur zwei Stunden. Auf den Tischen erschienen Schnitzel, Ente, Rouladen und Teigtaschen, und die Düfte, die in der Luft lagen, weckten die Neugier und Bewunderung der Anwesenden.

Nach intensiven Momenten des Kochens und einer regen Beratung der Jury wurde der Sieger gekürt. Den größten Zuspruch erhielt das Schnitzel in Haferflockenpanade, serviert mit Kartoffel-Apfel-Püree, grünen Bohnen und Birnen. Diese ungewöhnliche, aber harmonische Geschmackskombination eroberte die Herzen der Juroren und bescherte dem Autor des Gerichts einen wohlverdienten Sieg. Für unsere Leser haben wir das Rezept für dieses Siegergericht vorbereitet, damit Sie selbst diese außergewöhnliche Geschmackssymphonie erleben können.

(PL) 25 października 2024 roku smakosze i pasjonaci gotowania spotkali się, by wspólnie celebrować sztukę gotowania podczas konkursu Guten Appetit, zorganizowanego w ramach projektu *Jugendliche in Aktion*. Za tym pomysłowym wydarzeniem stała Daria Pisarek, młodzieżowa ambasadorka mniejszości niemieckiej z programu SkillUp, która swoją energią i zaangażowaniem nadała imprezie wyjątkowego charakteru.

Wydarzenie rozpoczęło się od krótkiego, ale inspirującego wykładu. Uczestnicy mieli okazję poznać historię BJDM oraz dowiedzieć się, jak mogą włączyć się w działalność organizacji, która prężnie działa na rzecz młodzieży i promowania tradycji. Chwilę później nadszedł czas na główne wydarzenie wieczoru – kulinarną rywalizację. Zadanie? Przygotowanie tradycyjnych dań kuchni krajów niemieckojęzycznych w zaledwie dwie godziny. Na stołach pojawiły się sznycle, kaczka, roladki oraz pierożki, a zapachy unosiły się w powietrzu, rozbudzając ciekawość i podziw zgromadzonych.

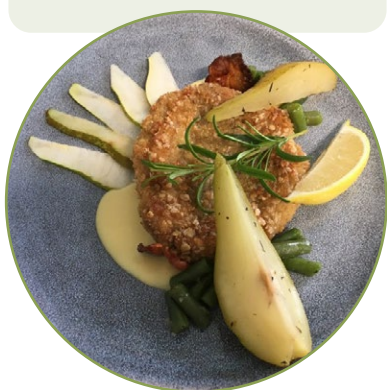
Po intensywnych chwilach gotowania i burzliwej naradzie jury wyłoniono zwycięzcę. Największe uznanie zdobył sznycel w panierce owsianej, podany z purée ziemniaczano-jabłkowym, fasolką i gruszkami. To nietypowe, ale harmonijne połączenie smaków podbiło serca sędziów i zapewniło autorowi dania zasłużoną wygraną. Dla naszych czytelników przygotowaliśmy przepis na to zwycięskie danie, abyście sami mogli poczuć tę wyjątkową fuzję smaków.

Hier der Gewinner/Oto zwycięzca:

Schnitzel in Haferflockenpanade / sznyצל w panierce owsianej

Zutaten/Składniki:

- Schweineschnitzel/mięso wieprzowe schab 200 g
- Rapsöl/olej rzepakowy
- Weißer Pfeffer/pieprz biały
- Salz/sól
- Weizenmehl/mąka pszenna 30 g
- Haferflocken/płatki owsiane 30 g
- Semmelbrösel/bułka tarta 30 g
- Ei 1 Stk./jajo 1 szt.
- Butter/masło
- Zitrone ½ Stk. /cytryna ½ szt.

Zubereitung:

Die gewaschenen und trockenen Schweineschnitzel in Frischhaltefolie einwickeln und flach klopfen. Die Panade vorbereiten: Haferflocken zerkleinern, Semmelbrösel hinzufügen und vermischen. Das Ei aufschlagen und verquirlen. Das Weizenmehl auf einen separaten Teller geben. Jedes Schnitzel mit gemahlenem weißem Pfeffer und Salz würzen und gründlich in Mehl, Ei und Haferflockenpanade wenden. In einer Pfanne das Öl bei mittlerer Hitze erhitzen. Die Schnitzel in die Pfanne legen und braten, danach auf ein mit Backpapier belegtes Blech legen. Etwas Butter auf jedes Schnitzel geben und im vorgeheizten Ofen bei 180 Grad etwa 3–4 Minuten erhitzen, bis die Butter geschmolzen ist. Die Zitrone in Stücke schneiden und neben dem Schnitzel anrichten.

Przygotowanie:

Umyte i osuszone plastry schabu zawijamy w folię spożywczą. Rozbijamy każdy kawałek mięsa. Przygotowujemy panierkę: płatki owsiane kruszymy, dodajemy bułkę tartą, mieszamy. Wybijamy jajko i roztrzepujemy. Przesypujemy mąkę pszenną na osobny talerz. Każdy kawałek schabu przygotowujemy białym mielonym pieprzem i solą, obtaczamy dokładnie w mące, jajku i panierce z płatków owsianych. Na patelni rozgrzewamy tłuszcz na niezbyt dużym ogniu. Schab kładziemy na patelnię. Smażymy. Usmażone plastry schabu odkładamy na blachę wyłożoną papierem do pieczenia. Na każdy sznyצל nakładamy odrobinę masła. Owsiane sznycele wkładamy na chwilę do piekarnika (na 180 stopni na mniej więcej 3–4 minuty) w celu podgrzania. Wyjmujemy, gdy masło na sznyצלach się roztopi. Cytrynę kroimy na mniejsze kawałki i kładziemy obok sznycela.

Kartoffel-Äpfel-Püree/ Purée ziemniaczano-jabłkowe:

Zutaten/Składniki:

- Kartoffeln/ziemniaki 150 g
- Äpfel (am besten Sorte Champion oder Golden) /jabłka (odmiana najlepiej champion, golden) 80 g
- Butter/masło 15 g
- Saure Sahne 18% /kwaśna śmietana 18% 10 g
- Zucker/cukier
- Ingwerpulver/imbir w proszku
- Salz/sól
- Zitronensaft/sok z cytryny

Zubereitung:

Die Kartoffeln waschen, schälen, spülen und vierteln. In Salzwasser kochen. Danach abgießen und kurz im warmen Topf ohne Deckel stehen lassen, damit sie abdampfen. Die Äpfel waschen, schälen, Kerngehäuse entfernen und in Achtel schneiden. In einem kleinen Topf mit etwas Wasser, Zucker und Ingwer aufkochen. Kochen, bis sie zerfallen. Die gekochten Kartoffeln und Äpfel fein pürieren. Butter, Salz, saure Sahne und Zitronensaft nach Geschmack hinzufügen. Noch einmal pürieren, bis eine glatte Konsistenz entsteht.

Przygotowanie:

Ziemniaki myjemy, obieramy, płuczemy i kroimy w ćwiartki. Gotujemy w osolonej wodzie. Następnie odcędzamy je i pozostawiamy na chwilę w ciepłym garnku, bez pokrywy, żeby odparowały. Jabłka myjemy, obieramy, usuwamy gniazda nasienne, kroimy w ósemki. W rondelku zagotowujemy je z odrobiną wody, cukrem i imbirem. Gotujemy do momentu, aż zaczną się rozpadać. Gotowe ziemniaki wraz z jabłkami blendujemy na purée. Dodajemy masło, sól oraz śmietanę i sok z cytryny do smaku. Jeszcze raz blendujemy do uzyskania gładkiej konsystencji.

Grüne Bohnen mit Birnen/ Fasolka z gruszkami

Zutaten/Składniki:

- *Grüne Bohnen /fasolka szparagowa zielona 100 g*
- *Kleine Birne 1 Stk. /gruszka mała – 1szt.*
- *Zitronensaft 1 TL /sok z cytryny – 1 łyżeczka*
- *Frischer Bohnenkraut oder Rosmarin 1 Zweig /świeży cząber lub rozmaryn – 1 gałązka*
- *Getrockneter Bohnenkraut – 1 Prise /suszony cząber – 1 szczypta*
- *Salz – 1Prise/sól 1 szczypta*
- *Pfeffer – 1Prise/pieprz 1 szczypta*

Zubereitung:

Salzwasser zum Kochen bringen, die gewaschenen, in Stücke geschnittenen Bohnen und den Bohnenkraut-zweig hinzufügen und ca. 10 Minuten kochen. Die gewaschene Birne in Achtel schneiden, mit Zitronensaft beträufeln und zu den Bohnen geben. Das Gericht garen, bis die Bohnen und Birnen weich sind, mit Salz, Pfeffer und getrocknetem Bohnenkraut würzen.

Przygotowanie:

Zagotować osoloną wodę, włożyć fasolkę umytą, pokrojoną na kawałki oraz gałązkę cząbrzu, gotować ok.10 min. Umyte gruszki pokroić na osemki, skropić sokiem z cytryny, włożyć do fasolki. Potrawę gotować do miękkości fasolki i gruszek, doprawić solą, pieprzem i suszonym cząbrem.

Schinkenspeck-Chips/Chipsy z boczku

Zutaten/Składniki:

- *2 Scheiben Schinkenspeck /boczek w plasterkach 2 szt.*

Zubereitung:

Den Schinkenspeck in Stücke schneiden, ca. 3 cm breit, und im vorgeheizten Ofen (200°C) ca. 15–20 Minuten backen, einmal wenden.

Przygotowanie:

Plasterki boczku pokroić na 3 cm kawałki i wstawić do nagrzanego piekarnika (200°C) na ok.15–20 min, raz obrócić.

Dekoration/ Dekoracja

Zutaten/Składniki:

- *Große Birne, dünn geschnitten 2 Stk./gruszka duża cienko pokrojona 2 szt.*
- *Zitronensaft/sok z cytryny*
- *Zitronenspalte/cząstka cytryny*
- *Zweige Bohnenkraut oder Rosmarin/gałązki cząbrzu lub rozmarynu*
- *Bacon-Chips/chipsy z boczku*

Zubereitung:

Alles zusammen ergibt ein Gericht, das Tradition mit einer kreativen Herangehensweise an den Geschmack vereint. Der Wettbewerb „Guten Appetit“ zeigte, dass Kochen nicht nur eine Freude für den Gaumen, sondern auch ein Feld für Experimente und Leidenschaft sein kann. Jeder Teilnehmer, ob Hobbykoch oder begeisterter Kochfan, fand in diesem Event etwas für sich – den Geschmack des Wettbewerbs, Inspiration und die Freude am Schaffen. Die Aromen der Kreativität werden den Teilnehmern noch lange in Erinnerung bleiben, und das Siegergericht ermutigt dazu, sich selbst in der Küche zu versuchen.

Przygotowanie:

Wszystko to razem tworzy danie, które łączy tradycję z kreatywnym podejściem do smaku. Konkurs Guten Appetit udowodnił, że gotowanie może być nie tylko przyjemnością dla podniebienia, ale także polem do eksperymentów i pasji. Każdy uczestnik, czy to kucharz-amator, czy pasjonat gotowania, znalazł w tym wydarzeniu coś dla siebie – smak rywalizacji, inspirację i radość tworzenia. Smaki kreatywności z pewnością zostaną z uczestnikami na długo, a zwycięskie danie zachęca do tego, by samemu spróbować swoich sił w kuchni.

Guten Appetit!

Guten Appetit!

Übung 1

Finde 15 versteckte Weihnachtswörter

Q	G	X	Y	O	S	Q	P	E	D	P	B	U	N	S	T	E	R	N	H	R	A
A	L	G	D	I	Z	L	S	Y	O	I	M	L	T	B	O	O	B	N	N	X	X
P	I	S	F	B	B	S	B	S	D	T	G	I	N	T	X	X	F	R	W	K	O
E	C	F	I	X	H	H	A	A	P	U	Y	V	A	A	C	B	S	Y	K	T	B
X	H	N	I	K	O	L	A	U	S	E	E	F	T	K	R	K	R	R	T	Y	J
O	T	J	X	C	R	S	U	J	W	H	Z	M	C	A	D	V	E	N	T	O	Y
L	E	Y	V	J	K	W	E	I	H	N	A	C	H	T	E	N	G	H	E	F	G
X	R	A	P	T	F	G	F	G	T	G	E	S	C	H	E	N	K	T	T	G	T
Z	K	W	O	Q	H	B	K	P	J	R	L	M	Z	L	B	K	P	T	S	O	L
N	E	E	S	J	P	C	K	I	N	H	U	M	I	H	W	I	F	R	P	D	V
Z	T	I	X	E	F	U	B	R	P	H	Y	G	M	O	B	Q	L	W	N	H	T
E	T	H	F	R	N	H	I	V	X	B	T	B	T	V	U	R	F	N	E	T	Y
P	E	N	Y	S	V	G	U	V	X	A	U	O	Y	V	U	I	J	C	S	A	I
K	X	A	K	W	T	U	C	H	R	I	S	T	K	I	N	D	Y	L	Y	N	I
Q	G	C	E	Z	Y	H	E	I	L	I	G	A	B	E	N	D	D	I	K	N	X
V	P	H	R	M	Q	I	B	P	Y	P	Z	U	X	Q	T	C	C	P	N	E	X
D	W	T	Z	U	C	O	R	R	S	R	B	E	K	R	A	N	Z	O	F	N	Q
B	U	S	E	D	H	X	Q	X	H	B	V	D	J	K	T	G	H	Y	V	B	Y
Z	L	L	N	L	D	S	M	O	A	I	B	R	A	T	A	P	F	E	L	A	X
J	X	I	S	Y	D	Y	D	R	L	N	O	B	Z	X	R	E	C	L	C	U	D
Z	M	E	F	S	K	U	G	E	L	N	X	W	P	A	V	H	N	C	Y	M	P
X	P	D	M	J	S	O	S	X	D	J	W	T	H	E	V	P	W	X	D	N	D

Quelle: <http://suchsel.bastelmaschine.de>

Übung 2

Welches Verb passt?

auspacken, besuchen, decken, schmücken, backen, singen, wünschen, dekorieren

die Zimtsterne _____ Plätzchen _____
ein frohes Fest _____ Geschenke _____
Weihnachtslieder _____ den Tisch festlich _____
den Weihnachtsbaum _____ den Weihnachtsmarkt _____

Übung 3

Verbindet das Datum mit dem jeweiligen Fest

24. Dezember	2. Weihnachtstag
1. Dezember	Neujahr
31. Dezember	Nikolaus
26. Dezember	Drei Königstag
6. Dezember	Silvester
25. Dezember	das erste Türchen im Adventskalender
6. Januar	1. Weihnachtstag
1. Januar	Heiligabend

Übung 4

Ein Finger-Spiel. Ergänzt den Text mit den angegebenen Wörtern, so entsteht ein kleiner Reim.

Der Daumen will einen _____
 Der Zeigefinger hat _____ gern.
 Der in der _____ findet _____ toll.
 Der Ringfinger hätte gern den Mund mit _____
 Doch der Kleinste sagt: „Nach meinem _____ hätte ich gern deinen ganzen _____!“

Sack, Marzipan, Schokolade, Geschmack, Nüsse, Zimtstern, Mitte, voll

Übung 5

Kennt ihr diese lustigen Nikolausreime und Sprüche? Vielleicht habt ihr Lust, sie zu lernen?

Ich stelle jetzt die Stiefel raus, denn heute kommt der Nikolaus.

Sankt Nikolaus, leg mir ein, was dein guter Wille mag sein. Äpfel, Nuss und Mandelkerne, essen kleine Kinder gerne!

Ihr Kinder, stellt die Schuh' hinaus, denn heute kommt der Nikolaus.

Putz die Stiefelchen mein Kind, dann kommt der Nikolaus geschwind!

Was poltert auf der Treppe, was poltert durchs Haus? Es ist gewiss der Nikolaus.

Übung 6

Schreibt jetzt eure Reime

Übung 7

Buchstabensalat. Hier ging etwas mit den Buchstaben schief!!! Welches Wort versteckt sich in diesem Mix?

n a n a h h e i **W** t c n s m

c u b k h n e **L** e

e **K** p i r p

C d i n k t s r i n h

s a u l **N** i o k

k e n h c s e **G**

s e n g a t r **Z** e k c u

m b **C** h a u r s i t

e c n e **S** h

n s c h ü c k m e

c **G** k b e ä

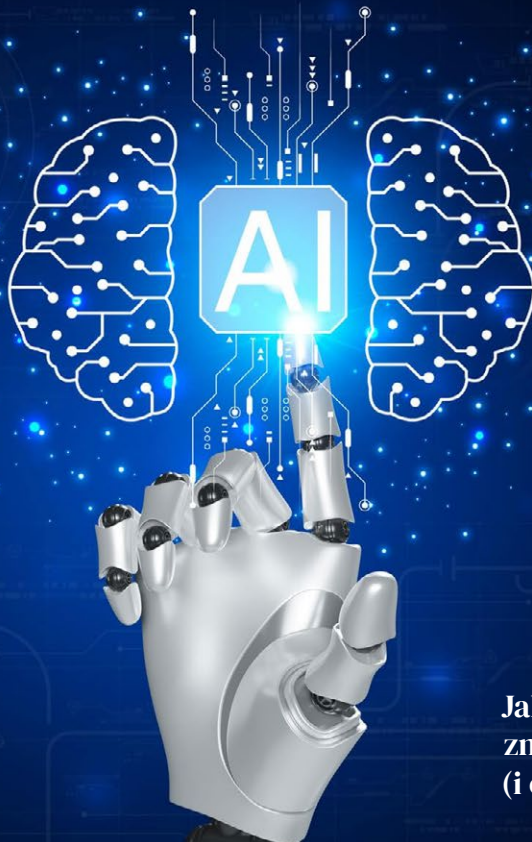

Lösungsschlüssel
/ Odpowiedzi

Franciszka Dzumła

Sztuczna inteligencja w edukacji.

Jak nowe technologie zmieniają naukę (i czy zawsze na lepsze)?

Fotos: Strefa Wiedzy

PL Rok 2024. Sztuczna inteligencja (ang. artificial intelligence – AI) rozwija się w zawrotnym tempie, zmieniając sposób, w jaki pracujemy, komunikujemy się i uczymy. Jednym z najbardziej rewolucyjnych narzędzi ostatnich lat jest Chat GPT – generatywny chatbot, który tworzy teksty, odpowiada na pytania, tłumaczy, a nawet rozwiązuje skomplikowane obliczenia. Coraz częściej spotykamy się z zastosowaniem sztucznej inteligencji w edukacji, a uczniowie i studenci chętnie korzystają z jej możliwości, szukając wsparcia w zadaniach domowych, projektach czy podczas sprawdzianów.

Jednak wraz z rosnącą popularnością takich narzędzi pojawiają się także wątpliwości. Czy dostęp do natychmiastowych odpowiedzi i rozwiązań wspiera proces nauki, czy raczej sprawia, że młodzież przestaje samodzielnie myśleć? Czy sztuczna inteligencja jest drogą do skuteczniejszej edukacji, czy może staje się narzędziem, które prowadzi do rozleniwienia i ograniczenia rozwoju intelektualnego? W tym artykule przyjrzymy się, jak Chat GPT i inne technologie oparte na generatywnej AI wpływają na edukację.

Chat GPT odpowiedzią na każde pytanie.

W ostatnich latach popularność sztucznej inteligencji gwałtownie wzrosła, zwłaszcza wśród młodszych użytkowników. Chat GPT, DALL-E (generowanie obrazu na podstawie opisu tekstowego) czy inne modele AI stały

się codziennym narzędziem, po które sięgają uczniowie i studenci, gdy napotykają trudności w nauce. Wystarczy wpisać pytanie w okno czatu, a odpowiedź pojawia się niemal natychmiast, często wyczerpująca i precyzyjna. Czy nie o tym właśnie marzyliśmy? Nauczyciel dostępny 24 godziny na dobę, bez przerwy na kawę czy wakacje, gotowy wyjaśniać pojęcia, tłumaczyć zadania, a nawet pisać wypracowania. Jednak czy rzeczywiście jest to takie proste?

Z jednej strony, narzędzia takie jak Chat GPT oferują nieocenioną pomoc. Kiedy uczeń nie rozumie, czym jest równanie kwadratowe, może poprosić AI o szczegółowe wyjaśnienie. Gdy ktoś ma problem z analizą wiersza, AI może przedstawić interpretację. Jeśli znowu napisanie krótkiej wypowiedzi argumentacyjnej stanowi dla kogoś problem, z pomocą przychodzi – no kto? – sztuczna inteligencja.

Jednak warto zadać sobie pytanie: czy taka pomoc rzeczywiście wspiera naukę, czy może raczej ogranicza proces samodzielnego myślenia? Nauczyciel czy wykładowca nie tylko przekazuje wiedzę, ale także zadaje pytania, pobudza do refleksji, dostosowuje swoje podejście do ucznia i potrafi wyczuć, kiedy grupa nie rozumie danego tematu. Chat GPT, choć z pozoru inteligentny, nie potrafi odczytać emocji ani zauważyć frustracji ucznia. Nie zapyta: „Czy wszystko jest jasne?” ani nie powie: „Spróbuj jeszcze raz samodzielnie”. Zamiast poświęcać czas na rozwiązywanie problemów, uczniowie mogą łatwo polegać na gotowych odpowiedziach, które zresztą nie zawsze są zgodne z prawdą.

W obliczu rosnącego nadużycia AI, które umożliwiają szybkie generowanie zarówno krótkich tekstów, jak i obszernych rozważań, niektóre uczelnie zaczęły rezygnować z tradycyjnych prac

Foto: asiston.webp

*Czy nie o tym właśnie marzyliśmy?
Nauczyciel dostępny 24 godziny na dobę,
bez przerwy na kawę czy wakacje, gotowy
wyjaśniać pojęcia, tłumaczyć zadania,
a nawet pisać wypracowania.*

dypłomowych na rzecz projektów dypłomowych. W ramach takich projektów studenci muszą wykazać się aktywnym zaangażowaniem, prezentując swoje umiejętności w bardziej interaktywny sposób. Tego typu projekty często stanowią formę obrony licencjatu czy magisterki, gdzie studenci nie tylko prezentują swoją wiedzę, ale także proces twórczy, który towarzyszył tworzeniu projektu.

Droga na skróty – jak AI może prowadzić do rozleniwienia naszych umysłów?

Choć generatywna sztuczna inteligencja oferuje uczniom ogromne korzyści, to jej nadmierne wykorzystywanie wiąże się z poważnymi zagrożeniami. Zbyt częste poleganie na AI, zwłaszcza w kontekście rozwiązywania zadań czy pisania prac, może prowadzić do utraty umiejętności samodzielnego myślenia i rozwiązywania problemów.

Jednym z największych zagrożeń jest uzależnienie się uczniów od technologii, którą traktują jako wyrocznię i główne źródło wiedzy. Zamiast zastanawiać się nad problemem i szukać odpowiedzi w literaturze, internecie czy własnych notatkach, wprowadzają pytania do chatbotu, licząc na szybkie odpowiedzi. Takie podejście, choć bardzo wygodne, może być zgubne. Jeżeli uczeń uzna otrzymane wyniki za ostateczne i nie będzie kwestionował ich poprawności, prędzej czy później przekona się, że pozornie łatwe rozwiązanie często przynosi więcej problemów niż korzyści.

W dłuższej perspektywie nadmierne korzystanie z AI może prowadzić do osłabienia zdolności samodzielnej analizy i przetwarzania informacji, co w konsekwencji wpływa na przygotowanie uczniów i studentów do realnych wyzwań zawodowych. Praca w wielu branżach wymaga nie tylko wiedzy, ale także umiejętności krytycznego myślenia, analizowania danych czy rozwiązywania problemów w niestandardowy sposób. W przypadku, gdy uczniowie polegają głównie na odpowiedziach Chatu GPT, mogą nie wykształcić tych niezbędnych zdolności. W skrajnych przypadkach, nadużywanie AI w edukacji może także prowadzić do utrwalania błędnych wzorców uczenia się, gdzie uczniowie, zamiast zgłębiać temat i angażować się w długotrwały proces nauki, wybierają szybkie i łatwe rozwiązania, co obniża jakość edukacji i stawia pytanie o jej prawdziwą wartość.

Cudowne moce sztucznej inteligencji – czy Chat GPT wspiera ludzką kreatywność?

Jak już wiemy, sztuczna inteligencja, w tym narzędzia takie jak Chat GPT,

Warto pamiętać, że AI nie ma emocji ani osobistych doświadczeń, a przecież to one są fundamentem prawdziwej kreatywności. Ludzki wkład w proces twórczy jak dotąd pozostaje niezastąpiony – sztuczna inteligencja może być jedynie narzędziem, wsparciem, a nie głównym źródłem twórczości.

oferują ogromne możliwości w obszarze kreatywnym. Uczniowie mogą z ich pomocą generować pomysły na eseje i inne projekty, co może ułatwić im rozpoczęcie pracy i pokonać blokady twórcze. Jednak pojawia się pytanie, czy AI rzeczywiście wspiera kreatywność, czy raczej ogranicza ją, dostarczając gotowe rozwiązania. Choć Chat GPT potrafi generować ciekawe pomysły, ma swoje ograniczenia – nie jest w stanie tworzyć zupełnie oryginalnych treści. Nie wymyśli czegoś, co wykracza poza dane, na których został wytrenowany.

Przy odpowiednim wykorzystaniu AI może stanowić jednak narzędzie inspiracji, zamiast zastępować cały proces twórczy. Chat GPT może dostarczyć punktu wyjścia do dalszego rozwoju pomysłu, ale to od użytkownika zależy, jak poprowadzi bot, by wygenerował coś oryginalnego. Warto pamiętać, że AI nie ma emocji ani osobistych doświadczeń, a przecież to one są fundamentem prawdziwej kreatywności. Ludzki wkład w proces twórczy jak dotąd pozostaje niezastąpiony – sztuczna inteligencja może być jedynie narzędziem, wsparciem, a nie głównym źródłem twórczości. W praktyce to, jak AI wpływa na rozwój kreatywności, zależy od naszego krytycznego myślenia i świadomego korzystania z technologii. AI może poszerzać możliwości, ale tylko wtedy, gdy używamy jej jako pomocnika, a nie zastępcy naszego własnego myślenia.

Problemy etyczne – czy korzystanie ze sztucznej inteligencji jest uczciwe?

Z korzystaniem z narzędzi typu Chat GPT wiąże się pewien, być może nieoczywisty, problem – czy to, co wygeneruje dla mnie chatbot, nie będzie plagiatem i czy przypisywanie sobie autorstwa treści wygenerowanych przez sztuczną inteligencję jest uczciwe? Choć AI może stanowić cenne wsparcie w nauce, gdy jest wykorzystywana do poszukiwania inspiracji czy rozwiązywania trudnych problemów, łatwy dostęp do gotowych rozwiązań wiąże się z ryzykiem nadużyć.

Problem polega na tym, że wielu uczniów traktuje odpowiedzi AI jako swoje własne, nie zdając sobie sprawy, że takie działanie może być kwalifikowane jako plagiat. Pod względem

prawnym, treści generowane przez AI zazwyczaj nie posiadają ochrony praw autorskich, ponieważ nie są wynikiem pracy człowieka. Jednak przypisywanie sobie autorstwa takich treści może zostać uznane za po prostu nieuczciwe. Uczniowie i studenci, polegając wyłącznie na odpowiedziach chatbota, rezygnują z aktywnego uczenia się i rozwijania własnych umiejętności. Zamiast traktować AI jako wsparcie, które pomaga zrozumieć temat, niektórzy

używają jej jako łatwej drogi na skróty. W efekcie stają się nieuczciwi wobec samych siebie, zaniedbując rozwój intelektualny i ograniczając swoje możliwości.

Aby przeciwdziałać tym zjawiskom, nauczyciele i uczelnie zaczynają podejmować kroki w celu weryfikowania prac i identyfikowania użycia AI. Niektóre szkoły czy uczelnie wprowadziły programy antyplagiatowe, które mogą wykrywać prace wygenerowane przez algorytmy. Dodatkowo nauczyciele zaczynają uświadamiać uczniów, jak etycznie korzystać z AI, tłumacząc, w jakich sytuacjach technologia może być pomocna, a w jakich lepiej jej unikać.

W takim razie jak odpowiedzialnie korzystać z AI podczas nauki?

Sztuczna inteligencja, gdy jest wykorzystywana w sposób odpowiedzialny, może stanowić potężne narzędzie edukacyjne, które wspiera zarówno uczniów, jak i nauczycieli. Kluczem do sukcesu jest świadome podejście do technologii, które po-

Chat GPT, choć z pozoru inteligentny, nie potrafi odczytać emocji ani zauważyć frustracji ucznia. Nie zapyta: „Czy wszystko jest jasne?” ani nie powie: „Spróbuj jeszcze raz samodzielnie”.

Foto: Freepik

Sztuczna inteligencja, gdy jest wykorzystywana w sposób odpowiedzialny, może stanowić potężne narzędzie edukacyjne, które wspiera zarówno uczniów, jak i nauczycieli. Kluczem do sukcesu jest świadome podejście do technologii, które pozwala na wykorzystanie ich potencjału, jednocześnie unikając pułapek związanych z nadmiernym poleganiem na gotowych rozwiązaniach.

Foto: Freepik

zwala na wykorzystanie ich potencjału, jednocześnie unikając pułapek związanych z nadmiernym poleganiem na gotowych rozwiązaniach.

Dla uczniów odpowiedzialne korzystanie z AI oznacza używanie jej jako wsparcia w nauce, a nie jako zamiennika własnego myślenia. Narzędzia takie jak Chat GPT mogą pomóc w poszukiwaniach inspiracji, formułowaniu pomysłów czy rozwiązywaniu trudnych zagadnień, ale kluczowe jest, by uczniowie aktywnie angażowali się w proces nauki. Zamiast kopiować odpowiedzi generowane przez AI, warto je traktować jako punkt wyjścia do dalszego zgłębiania tematu. To uczniowie powinni rozważyć, przemyśleć i rozwinąć pomysły, a nie polegać wyłącznie na gotowych rozwiązaniach.

Ważne jest również, by nauczyciele pełnili funkcję przewodników w roz-

sądnym włączaniu AI w proces nauczania. Powinni oni nie tylko zachęcać do korzystania z nowych technologii, ale także nauczać, jak mądrze z nich korzystać. Nauczyciele mogą promować rozwiązywanie problemów, kreatywność i samodzielne myślenie, jednocześnie pokazując uczniom, jak AI może im pomóc w zdobywaniu nowych umiejętności, a nie zastępować ich aktywność.

***

Sztuczna inteligencja to narzędzie, które już teraz zmienia nasze podejście do nauki. Może być niezwykle pomocnym narzędziem, ale niesie ze sobą wyzwania, które warto mieć na uwadze – od kwestii etycznych, przez nowe role nauczycieli, aż po wpływ na naszą kreatywność. Dobrym przykładem jest ten artykuł – on także powstał częściowo z pomocą Chatu GPT,

który pomógł mi uporządkować myśli i dopracować tekst. To jednak wciąż moje pomysły i moje słowa. Kluczowe jest zrozumienie, że sztuczna inteligencja powinna być wsparciem, a nie zamiennikiem naszego własnego wysiłku i zaangażowania. Świadome i mądre korzystanie z AI pozwoli nam czerpać z niej to, co najlepsze, nie tracąc przy tym własnej unikalności i twórczego podejścia.

Przyszłość edukacji to niewątpliwie współpraca człowieka i technologii. Jeśli będziemy odpowiedzialnie podchodzić do sztucznej inteligencji, możemy liczyć na to, że stanie się ona nieocenionym narzędziem w naszym rozwoju. To od nas zależy, jak wykorzystamy jej potencjał.

Hier findest du Frankas Beitrag auf Deutsch:

Künstliche Intelligenz in der Bildung. Wie verändern neue Technologien das Lernen (und wird das immer besser)?

VOKABELBOX

DEUTSCH	POLNISCH
die Herausforderung	wyzwanie
ordnen	porządkować
die Einzigartigkeit	wyjątkowość
entgegenwirken	przeciwdziałać

Karolina Latacz

Nicht nur der Weihnachtsbaum kommt aus Deutschland.

Welche Weihnachtsbräuche haben wir von unseren Nachbarn übernommen?

B2/C1

Nie tylko choinka pochodzi z Niemiec.

Jakie zwyczaje bożonarodzeniowe przejęliśmy od naszych sąsiadów?

Foto: Freepik

DE Vielen Polen ist nicht bewusst, wie viele Weihnachtstraditionen von unseren Nachbarn – den Deutschen – stammen. Es ist nicht nur die Heimat der Weihnachtsmärkte, sondern auch die Heimat anderer Traditionen und Bräuche, die in Polen so beliebt sind und in der polnischen Kultur verwurzelt sind, dass wir gar nicht bemerken, dass sie tatsächlich aus einem anderen Land stammen.

Das Schmücken von Weihnachtsbäumen

Der beliebteste Weihnachtsbrauch, der aus Deutschland nach Polen kam, ist der Brauch, zu Weihnachten einen Weihnachtsbaum zu schmücken. Diese Tradition reicht bis ins 16. Jahrhundert zurück. Eine interessante Tatsache ist, dass Martin Luther ein großer Befürworter des Schmückens von Weihnachtsbäumen in Deutschland war. Zunächst gelangte dieser Brauch von Deutschland nach Frankreich, dann gelangte er dank der britischen Königin Victoria in andere europäische Länder und nach Amerika. In Polen begann man an der Wende des 18. und 19. Jahrhunderts, Weihnachtsbäume zu schmücken. Allerdings betrachtete die katholische Kirche diese Tradition zunächst als heidnisch. Erst mit der Zeit wurde dieser Brauch von ihr akzeptiert. Es sei jedoch daran erinnert, dass das Schmücken des Baumes nicht immer

PL Wielu Polaków nie zdaje sobie sprawy, jak dużo tradycji bożonarodzeniowych pochodzi od naszych sąsiadów – Niemców. Jest to nie tylko ojczyzna jarmarków bożonarodzeniowych, ale również innych tradycji i zwyczajów, które są tak popularne w Polsce i zakorzenione w polskiej kulturze, że nawet nie jesteśmy świadomi, że w rzeczywistości pochodzą z innego kraju.

Strojenie choinki

Najpopularniejszym bożonarodzeniowym zwyczajem, który przywędrował do Polski z Niemiec, jest zwyczaj ubierania choinki na święta Bożego Narodzenia. Tradycja ta pochodzi już z XVI wieku. Ciekawostką jest fakt, że wielkim zwolennikiem dekorowania choinek w Niemczech był Marcin Luter. Początkowo zwyczaj ten przywędrował z Niemiec do Francji, następnie dzięki brytyjskiej królowej Wiktorii dotarł do pozostałych krajów europejskich oraz do Ameryki. Na ziemiach polskich choinkę zaczęto ubierać na przełomie XVIII i XIX wieku. Jednak początkowo tradycję tę Kościół katolicki traktował jako pogańską. Dopiero z czasem została ona przez niego przyjęta. Warto jednak pamiętać, że nie od początku dekorowanie drzewka wyglądało tak jak dziś. Początkowo były to jedynie gałązki sosny bądź świerku wieszane pod sufitem. Natomiast do Polski tradycja ta przywędrowała już w takiej formie, jaką znamy obecnie.

Foto: Freepik

so aussah wie heute. Anfangs waren es nur Kiefern- oder Fichtenzweige, die von der Decke hingen. Diese Tradition gelangte jedoch in der Form, wie wir sie heute kennen, nach Polen.

Der Adventskalender

Ein weiteres wichtiges Symbol für den Advent und das bevorstehende Weihnachtsfest ist der Adventskalender, der im 19. Jahrhundert in Deutschland erschien. Die Idee zu seiner Gründung kam von deutschen Lutheranern. Der Kalender sollte dazu beitragen, den Advent zu feiern und das Erwarten auf die Feiertage zu verkürzen. Um das Warten auf Weihnachten zu verschönern, hängten die Menschen Bilder von Jesus in ihre Fenster, zündeten Kerzen an oder zeichneten Kreidelinien, um die folgenden Adventstage zu markieren. Die ersten Adventskalender waren nicht mit denen vergleichbar, die heute beliebt sind. Der erste Adventskalender wurde 1839 von Pfarrer Johann Heinrich Wichernerstellt, der in Hamburg ein Waisenhaus betreute. Der Pfarrer wollte seinen Schützlingen das Weihnachtserwarten angenehmer machen und begann, Kerzen auf einem Holzrad zu platzieren. Jeden Abend im Advent zündeten der Pfarrer und seine Schützlinge eine Kerze an und verbrachten gemeinsam Zeit mit Gebet und Gesang. Die erste gedruckte Version des Adventskalenders entstand 1902 in Hamburg,

Kalendrarz adwentowy

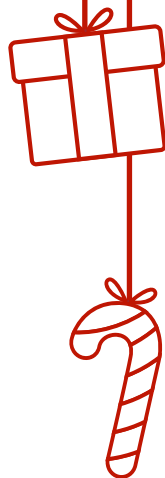
Innym ważnym symbolem adwentu i nadchodzących świąt Bożego Narodzenia jest kalendarz adwentowy, który pojawił się w Niemczech już w XIX wieku. Pomysł jego stworzenia wyszedł od niemieckich luteranów. Kalendarz miał pomóc w celebrowaniu adwentu i skrócić czas oczekiwania na święta. Aby uprzyjemnić sobie czas oczekiwania na Boże Narodzenie, ludzie wieszali w oknach obrazy Jezusa, zapalali świece lub rysowali kredą linie, zaznaczając kolejne dni Adwentu. Pierwsze kalendarze adwentowe nie przypominały tych, które cieszą się popularnością w dzisiejszych czasach. Pierwszy z nich powstał w 1839 roku dzięki pastorowi Johannowi Hinrichowi Wichern, który opiekował się przytulkiem dla sierot w Hamburgu. Pastor chciał umilić swoim podopiecznym czas oczekiwania na Boże Narodzenie i na drewnianym kole zaczął umieszczać świece. Każdego wieczoru przez cały adwent pastor i jego podopieczni zapalali jedną świeczkę, spędzając wspólnie czas na modlitwie i śpiewie. Pierwsza drukowana wersja kalendarza adwentowego powstała w Hamburgu w 1902 roku, później kalendarze pojawiły się także w innych niemieckich miastach m.in. w Monachium, aż dotarły do innych państw w Europie.

Jarmark bożonarodzeniowy

Tradycyjne jarmarki bożonarodzeniowe organizowane są obecnie w prawie wszystkich krajach Europy oraz poza nią. Jednak warto wiedzieć, że tradycja jarmarków bożonarodzeniowych wywodzi się z Niemiec i ma swoje początki już w XIV wieku. Pierwsze wzmianki o jarmarku bożonarodzeniowym pochodzą z 1384 roku, kiedy odbył się Bautzener Wenzelsmarkt, inne mówią o równie starym i jednocześnie jednym z najpopularniejszych na świecie jarmarków bożonarodzeniowych Dresdner Striezelmarkt, który miał odbyć się po raz pierwszy w 1434 roku. Natomiast pierwsze informacje o wiedeńskim jarmarku bożonarodzeniowym sięgają roku 1382!

Późnośredniowieczne jarmarki bożonarodzeniowe różniły się od tych, które znamy obecnie. W przeszłości dawały one mieszkańcom możliwość zaopatrzenia się w mięso i inne produkty spożywcze, które miały pomóc przetrwać srogą zimę. W XIV wieku narodził się zwyczaj sprzedaży przez rzemieślników koszyków, zabawek, stodczy i innych drobiazków, którymi można było obdarować bliskich w trakcie świąt Bożego Narodzenia.

W dzisiejszych czasach jarmarki bożonarodzeniowe oprócz setek straganów z różnymi produktami od wyrobów cukierniczych przez unikatowe ozdoby świąteczne po lokalne rękodzieło oferują również atrakcje takie jak: karuzele czy diabelski młyn. Będąc na jarmarku bożo-

später erschienen Kalender auch in anderen deutschen Städten, darunter in München, bis sie andere Länder in Europa erreichten.

Der Weihnachtsmarkt

Traditionelle Weihnachtsmärkte werden mittlerweile in fast allen europäischen Ländern und darüber hinaus organisiert. Erwähnenswert ist, dass die Tradition der Weihnachtsmärkte aus Deutschland stammt und bis ins 14. Jahrhundert zurückreicht. Die erste Erwähnung eines Weihnachtsmarktes geht auf das Jahr 1384 zurück, als der Bautzener Wenzelsmarkt stattfinden sollte, der beliebteste Weihnachtsmarkt der Welt, der Dresdner Striezelmarkt wird zum ersten Mal 1434 urkundlich genannt. Die ersten Informationen über den Wiener Weihnachtsmarkt stammen jedoch aus dem Jahr 1382!

Spätmittelalterliche Weihnachtsmärkte unterschieden sich von denen, die wir heute kennen. Früher boten sie den Bewohnern die Möglichkeit, sich mit Fleisch und anderen Lebensmitteln zu versorgen, um den harten Winter zu überstehen. Im 14. Jahrhundert entstand der Brauch, dass Handwerker Körbe, Spielzeug, Süßigkeiten und andere Schmuckstücke verkaufen, die man zu Weihnachten an seine Lieben verschenken konnte.

Heutzutage bieten Weihnachtsmärkte neben Hunderten von Ständen mit einer Vielzahl von Produkten, von Süßwaren über einzigartige Weihnachtsdekorationen bis hin zu lokalem Kunsthandwerk, auch Attraktionen wie Karussells und ein Riesenrad. Auf dem Weihnachtsmarkt sollten Sie unbedingt auch Glühwein, geröstete Kastanien und traditionelle Lebkuchen probieren.

***

Dank der deutschen Einflüsse haben die Weihnachtstraditionen einen einzigartigen, reichen Charakter gewonnen, den wir bis heute pflegen. Bräuche wie das Schmücken des Weihnachtsbaums, das Zählen der Adventstage mit Hilfe des Adventskalenders oder die Weihnachtsmärkte sind ein untrennbarer Bestandteil der weihnachtlichen Atmosphäre. Gerade diese Traditionen, voller Wärme und Freude, erinnern uns an die Bedeutung des gemeinsamen Feierns und an die kulturellen Verbindungen zwischen den Völkern Europas. Die Übernahme dieser Bräuche hat die Kultur der europäischen Länder und darüber hinaus bereichert und die Weihnachtszeit noch magischer und besinnlicher gemacht. Es ist wichtig zu bedenken, dass dank dieser Einflüsse Weihnachten zu einer besonderen Zeit geworden ist, in der die Traditionen verschiedener Nationen sich überschneiden und eine unvergleichliche Atmosphäre von Freude und Einheit schaffen.

narodzeniowym, koniecznie należy spróbować też grzanego wina, pieczonych kasztanów, czy tradycyjnych pierników.

***

Dzięki wpływom niemieckim, tradycje bożonarodzeniowe zyskały wyjątkowy, bogaty charakter, który kultywujemy do dziś. Zwyczaje takie jak dekorowanie choinki, odliczanie dni adwentu za pomocą kalendarza adwentowego czy odwiedzanie jarmarków bożonarodzeniowych, są nieodłącznym elementem świątecznej atmosfery. To właśnie te tradycje, pełne ciepła i radości, przypominają nam o znaczeniu wspólnego świętowania oraz o związkach kulturowych łączących narody Europy. Adaptacja tych zwyczajów wzbogaciła kulturę krajów Europy (i nie tylko), czyniąc czas świąt jeszcze bardziej magicznym i pełnym refleksji. Warto pamiętać, że dzięki tym zapożyczeniom, święta Bożego Narodzenia stały się wyjątkowym okresem, w którym łączą się tradycje różnych narodów, tworząc niepowtarzalną atmosferę radości i jedności.

Foto: Freepik

VOKABELBOX

DEUTSCH	POLNISCH
das Volk	naród
einzigartig	niesamowity
zurückreichen	sięgać
urkundlich genannt	wymieniony w dokumentach

Der Niedergang der liberalen Demokratie in Deutschland

Krzysztof Burghardt

CI

Nationalisten weltweit auf dem Vormarsch

(DE) Seit einigen Jahren beobachten wir weltweit einen verstärkten Kampf zwischen Demokratie und Autokratie. Leider hat die letzte im letzten Jahrzehnt zunehmend an Einfluss gewonnen. In den Vereinigten Staaten errang Donald Trump einen erdrückenden Sieg, in Österreich übernahm eine nationalsozialistische Partei die Macht, und in Ungarn ähnelt das autoritäre Regieren von Viktor Orban einer mafiosen Struktur. In Polen erfreuen sich rechtspopulistische Parteien trotz des Erfolgs einer demokratischen Koalition weiterhin großer Unterstützung. Gleichzeitig wächst in Deutschland der Einfluss der Nationalisten in einem alarmierenden Tempo.

Von Krise zu Krise – Auswirkungen auf die Wahlergebnisse

Deutschland hat in diesem Jahr seine Wahlrunde abgeschlossen. Die Bürgerinnen und Bürger in Sachsen, Brandenburg und Thüringen gingen an die Urnen. Überall dominierte das Thema "Sicherheit" die öffentliche Debatte, während Baupolitik, Klimapolitik, Bildung, Infrastrukturinvestitionen sowie soziale und wirtschaftliche Fragen in den Hintergrund gedrängt wurden. Ein Blick auf die Wahlergebnisse zeigt: Nationalisten feiern Erfolge, während die demokratischen Parteien Grund zur Sorge haben.

In Thüringen triumphierten die Extreme: Die AfD und die neue Partei von Sahra Wagenknecht dominierten die politische Landschaft. In Sachsen und Brandenburg konzentrierten sich die Wähler darauf, die rechtspopulistische AfD zu blockieren. Dadurch konnte die CDU in Sachsen knapp ihre führende Position behaupten, während die SPD in Brandenburg erneut siegte. Die liberale FDP erlitt bei allen Wahlen eine Niederlage, und die Grünen entgingen nur in Sachsen einer politischen Katastrophe.

Für die SPD, die seit 34 Jahren in Brandenburg regiert, haben diese Wahlergebnisse eine besondere Bedeutung. Zum ersten Mal stellten Nationalisten eine reale Bedrohung für die Partei von Ministerpräsident Dietmar Woidke dar, während die bundesweite Unterstützung für

Zapaść liberalnej demokracji w Niemczech

Nacjonaliści globalnie na fali wznoszącej.

(PL) Od kilku lat na świecie obserwujemy nasilającą się walkę między demokracją a autokracją. Niestety w ostatniej dekadzie to ta druga zaczyna zdobywać coraz większe wpływy. W Stanach Zjednoczonych Donald Trump odniósł miażdżące zwycięstwo, w Austrii władzę przejęła nazistowska partia, a na Węgrzech autorytarne rządu Viktora Orbana przypominają strukturę mafijną. W Polsce, mimo triumfu koalicji demokratycznych ugrupowań, prawicowi populiści nadal cieszą się znaczącym poparciem. Tymczasem w Niemczech ich wpływy rosną w alarmującym tempie.

Rządzenie od kryzysu do kryzysu przekłada się na wyniki w terenie

Niemcy zakończyły już w tym roku wyborcze tournée. Do urn poszli mieszkańcy i mieszkanki Saksonii, Brandenburgii czy Turynii. Wszędzie debatę publiczną zdominował temat bezpieczeństwa, a budownictwo, polityka klimatyczna i edukacja, inwestycje infrastrukturalne czy sprawy społeczne i gospodarcze zeszyły na boczny tor. Gdziekolwiek spojrzeć na werdykt wyborczy – nacjonaliści świętują zwycięstwa, a partie demokratyczne mają powody do zmartwień.

W Turynii zwyciężyły ekstremizmy – AfD oraz nowa formacja Sahry Wagenknecht, które zdominowały lokalną scenę polityczną. W Saksonii i Brandenburgii wyborcy skupili się na blokowaniu prawicowych populistów, co pozwoliło chadecji utrzymać przewagę w Saksonii, a socjaldemokratom ponownie wygrać w Brandenburgii. Liberalna FDP poniosła klęskę podczas wszystkich elekcji, a Zieloni uniknęli politycznego zmiażdżenia jedynie w Saksonii.

Dla SPD, która rządzi Brandenburgią od 34 lat, wynik tych wyborów ma szczególne znaczenie. Po raz pierwszy nacjonaliści stanowili realne zagrożenie dla partii premiera Woidke, a ogólnokrajowe poparcie dla partii rządzącej spada. Problemem pozostaje jednak brak stabilnych demokratycznych większości – premier Michael Kretschmer (CDU) nie jest w stanie odbudo-

”

Ein Blick auf die Wahlergebnisse zeigt: Nationalisten feiern Erfolge, während die demokratischen Parteien Grund zur Sorge haben.

Gdziekolwiek spojrzeć na werdykt wyborczy – nacjonaliści świętują zwycięstwa, a partie demokratyczne mają powody do zmartwień.

die Regierungspartei weiter sinkt. Ein Problem bleibt jedoch der Mangel an stabilen demokratischen Mehrheiten: Ministerpräsident Michael Kretschmer (CDU) kann aufgrund der schwachen Ergebnisse seiner bisherigen Koalitionspartner (SPD und Grüne) die bisherige Regierung nicht wiederherstellen, während Dietmar Woidke (SPD) durch das Scheitern der Grünen und die Schwäche der CDU zur politischen Geisel der Linkspartei geworden ist.

Emotionen statt Vernunft: Berlin vor Neuwahlen

Die Ampel-Koalition unter Olaf Scholz hatte eine äußerst schwierige Regierungszeit. In den letzten Jahren sah sich Deutschland mit einer Vielzahl interner Probleme konfrontiert: steigende Energiepreise, der Verlust der Wettbewerbsfähigkeit der Wirtschaft, Stillstand im Wohnungsbau und ein sich seit Jahren verschärfendes Problem der illegalen Migration. Trotz dieser Herausforderungen konnte die Regierung auch zahlreiche Erfolge verzeichnen: Der Mindestlohn wurde erhöht, ein Wohnungszuschuss eingeführt, es wurde in das Sozialsystem und den öffentlichen Verkehr investiert; der Ausbau erneuerbarer Energien schreitet dynamisch voran, und das viel beachtete Deutschland-Ticket wurde zu einem festen Bestandteil der Verkehrspolitik.

Dennoch scheiterte die Regierungskoalition daran, einen Konsens über den Haushalt zu finden. Wachsende Konflikte zwischen den Liberalen und den linken Parteien führten schließlich nach fast drei Jahren zum Bruch der Ampelkoalition aus SPD, Grünen und FDP. In den letzten Tagen erklärte Christian Lindner, der Vorsitzende der FDP, seine Illoyalität gegenüber der Bundesregierung, kritisierte offen die Koalitionspolitik und wurde daraufhin von Kanzler Olaf Scholz (SPD) entlassen. Laut der Zeitung „Die Zeit“ hatte die FDP bereits seit September akribisch den Bruch der Regierung geplant, geheime Treffen abgehalten und Szenarien für eine politische „Scheidung“ ausgearbeitet. Es zeigt sich deutlich: FDP-Politiker haben bis zum Schluss die öffentliche Meinung in Bezug auf politische Kompromisse manipuliert und die Interessen der Partei über die des Staates gestellt.

Im Dezember wird der Bundestag über ein Misstrauensvotum gegen die Regierung Scholz abstimmen. Höchstwahrscheinlich wird dies den Weg für vorgezogene Neuwahlen in Deutschland ebnen. Laut Umfragen könnten diese die Machtverhältnisse grundlegend ändern: Die CDU, die sich immer weiter nach rechts bewegt, könnte die Regierung übernehmen, und die AfD könnte sich als bedeutende politische Kraft etablieren.

wać dotychczasowej koalicji z SPD i Zielonymi, a Dietmar Woidke (SPD) stał się zakładnikiem skrajnej lewicy.

Emocje często nie idą w parze z rozsądkiem. Berlin w obliczu przyspieszonych wyborów

Koalicji Scholza przyszło rządzić w trudnych czasach. Problemów wewnętrznych w Niemczech nałożyło się w ostatnich latach mnóstwo: wzrost cen energii, utrata konkurencyjności gospodarki, zastój w budownictwie i problem z nielegalną migracją, który pogłębia się od lat. Mimo trudności rząd odniósł też wiele sukcesów: podniesiono płacę minimalną, wprowadzono dodatek mieszkaniowy, rząd zainwestował w państwo opiekuńcze i transport publiczny; dynamicznie postępuje rozwój odnawialnych źródeł energii, a budzący ogromne zainteresowanie Deutschland Ticket stał się stałym elementem polityki transportowej państwa.

Koalicja rządząca nie mogła jednak dojść do konsensusu w sprawie budżetu, a narastające spory oddalały od siebie liberałów i partie lewicy, czego skutkiem jest rozpad rządowej koalicji SPD, Zielonych i FDP po prawie trzech latach. W ostatnich dniach Christian Lindner, lider FDP, wypowiedział lojalność wobec rządu federalnego, kontestował politykę koalicji i został zdymisjonowany przez kanclerza Olafa Scholza (SPD). Według „Die Zeit”, centrowa FDP miała już od września skrupulatnie planować rozbięcie rządu, organizując tajne narady i opracowując scenariusz politycznego „rozvodu”. Mamy więc jasny obraz – politycy FDP manipulowali opinią publiczną w sprawie politycznego kompromisu w mediach do samego końca. Przedłożyli interes partyjny ponad interes państwa.

W grudniu odbędzie się głosowanie w Bundestagu nad wotum zaufania dla rządu Scholza. Prawdopodobnie otworzy to drogę do przyspieszonych wyborów w Niemczech. Wyborów, które według wszelkich badań zmienią układ rządzący, oddadzą stery rządu przechylającej się coraz bardziej w prawo CDU i wyniosłą populistów z AfD do znaczącej siły w niemieckiej polityce.

”

Laut der Zeitung „Die Zeit“ hatte die FDP bereits seit September akribisch den Bruch der Regierung geplant, geheime Treffen abgehalten und Szenarien für eine politische „Scheidung“ ausgearbeitet.

Według „Die Zeit”, centrowa FDP miała już od września skrupulatnie planować rozbięcie rządu, organizując tajne narady i opracowując scenariusz politycznego „rozvodu”.

VOKABELBOX

DEUTSCH	POLNISCH
sich etablieren	zapaść się korzenie, ugruntować się
der Bruch	rozłam
das Szenario	scenariusz
die Geisel	zakładnik

Das Entzaubern der Kleidercontainer

– mehrfache Hilfe

Odczarować kontenery na ubrania

Kontenery na ubrania
– wieloraka pomoc

Es gibt verschiedene Theorien, wann der absolut beste Zeitpunkt zum Ausmisten des eigenen Kleiderschranks ist. Wenn der Kleiderschrank aus allen Nähten platzt, ist der beste Moment vielleicht genau jetzt :) Doch hier soll es nicht um die Methoden des Loslassens gehen. Sondern: was tun mit den Klamotten, die ich nicht mehr trage?

Manuela Leibig

B2/C1

Istnieje wiele teorii na temat tego, kiedy jest najlepszy moment na zrobienie porządków w szafie. Gdy szafa pęka w szwach, najlepszy moment może być właśnie teraz :) Jednak nie o metodach pozbywania się rzeczy będzie tu mowa. Zamiast tego – co zrobić z ubraniami, których już nie noszę?

Fotos: Manuela Leibig

Hmmm... Verkaufen auf einer der populären Internetplattformen, verschenken, spenden oder wegwerfen? Am einfachsten und schnellsten ist es, die Sachen in den Kleidercontainer zu werfen. Egal ob mit Flecken, Löchern, abgetragen oder im perfekten Zustand – alles in eine Tüte, zubinden und rein damit. Kein großartiges Sortieren, Trennen oder langes Beschäftigen damit. Und weit entfernt sind die Container meist auch nicht, denn in ganz Polen gibt es etwa 60.000 davon – man trifft also fast immer auf einen, egal wo man unterwegs ist.

Helfen

Egal in welchem Zustand die Sachen sind, dank der Container werden sie wiederverwertet. Viele denken, die Sachen gehen direkt an Bedürftige, vor allem, weil viele Container das Logo des Roten Kreuzes tragen. Das ist nicht ganz richtig – oder nur zum Teil. Kleidung ist oft das Letzte, was Bedürftige wirklich brauchen; viel wichtiger sind medizinische Versorgung, Rehabilitationsgeräte oder Programme zur Aktivierung von Menschen mit Behinderung.

Um diese Bedürfnisse zu finanzieren, kommen unsere Klamotten ins Spiel. Die gut erhaltenen Stücke werden in

”

Alte Klamotten, egal in welchem Zustand, immer in den Kleidercontainer werfen. Denn dort haben Sie die 100 % Chance auf ein Wiederverwerten. Was man vom Restmüll nicht behaupten kann.

Hm... sprzedać na jednej z popularnych stron internetowych, podarować, przekazać na cele charytatywne lub wyrzucić. Najprościej i najszybciej jest wrzucić rzeczy do kontenera na ubrania. Niezależnie od tego, czy mają plamy, dziury, są znoszone czy w idealnym stanie – wszystko do worka, zawiązać i do kontenera. Żadnego szczegółowego sortowania, rozdzielania czy długiego zajmowania się nimi. A kontenery najczęściej nie są daleko, bo w całej Polsce jest ich około 60 000 – więc niemal zawsze można spotkać jeden na trasie.

Pomoc

Niezależnie od stanu ubrań, dzięki kontenerom są one ponownie przetwarzane. Wiele osób myśli, że rzeczy trafiają bezpośrednio do potrzebujących, zwłaszcza że wiele kontenerów jest oznaczonych logo Czerwonego Krzyża. To nie do końca prawda – lub tylko w niewielkim stopniu. Odzież jest często ostatnią rzeczą, której potrzebujący naprawdę potrzebują; znacznie ważniejsza jest opieka medyczna, sprzęt rehabilitacyjny czy programy aktywizacyjne dla osób z niepełnosprawnościami.

Aby sfinansować te potrzeby, wkraczają nasze ubrania. Te dobrze zachowane są sprzedawane w sklepach z odzieżą używa-

Brauchen wir wirklich alles, was wir kaufen?

dige Hilfe bieten kann.

Auch Kuscheltiere oder Spielsachen können (in einem separaten Beutel, damit alle Teile zusammenbleiben) in den Container geworfen werden.

Alles wird wiederverwertet

Die beste Nachricht ist: Selbst die Sachen, die sich nicht mehr zum Tragen eignen, werden verarbeitet und wiederverwertet. Ein Teil wird als Reinigungstücher an Fabriken verkauft, ein anderer Teil zu Alternativkraftstoff umgewandelt.

Denn die Sachen durchlaufen mehrere intensive Sortierungen, und nichts verlässt die Sortieranlage als Müll – alles wird wiederverwertet. Auch die Beutel, in die wir die Kleidung stecken, werden recycelt und als Rohmaterial verwendet. Das Allerwichtigste ist: Klamotten NIEMALS in den Restmüll werfen, da sie dort KEINE Chance auf Wiederverwertung haben.

Arbeitsplätze sichern

Ein weiterer wichtiger Aspekt ist, dass hinter dem gesamten Prozess viele Menschen stehen, deren Arbeitsplätze wir durch die Nutzung der Kleidercontainer sichern. In der Sortieranlage in Skarżysko-Kamienna zum Beispiel arbeiten allein beim Sortieren etwa 500 Menschen, die täglich 350 Tonnen Kleidung in 120 Kategorien sortieren. Nur etwa 30 Prozent der Container-Inhalte werden als Kleidung weiterverkauft oder als Reinigungstücher genutzt. Der Rest wird zu Alternativkraftstoff verarbeitet. Das wirft die Frage auf, ob wir wirklich all das brauchen, was uns auf den ersten Blick durch Werbung und Co. so ansprechend erscheint.

Wichtig: Wenn Schuhe, Handschuhe oder Socken dabei sind, die in gutem Zustand sind, sollten diese immer als Paar zusammengebunden werden, z. B. mit den Schnürsenkeln, einer Schleife oder einem Gummiband. Ansonsten gehen sie in den 350 Tonnen Kleidung leicht verloren ;)

P.S. Vielleicht lässt sich das eine oder andere alte T-Shirt zu einem Putztuch für zu Hause zerschneiden? Aus ökologischer und ökonomischer Sicht ist das eine gute Entscheidung.

Das Allerwichtigste ist: die Klamotten NIEMALS in den Restmüll zu werfen, weil sie da KEINE Chance auf ein Wiederverwerten haben.

Najważniejsze jest: NIGDY nie wrzucać ubrań do odpadów zmieszanych, bo tam nie mają żadnej szansy na ponowne wykorzystanie.

na. Cześć zysków trafia do Czerwonego Krzyża, który dzięki tym środkom może zapewnić potrzebującym to, czego naprawdę potrzebują.

Do kontenerów można wrzucać również pluszaki czy zabawki (w oddzielnej torbie, aby wszystkie ich części były razem).

Wszystko jest ponownie wykorzystywane

Najlepsza wiadomość to: nawet rzeczy, które nie nadają się już do noszenia, są przetwarzane i ponownie wykorzystywane. Część z nich jest sprzedawana jako ściereczki do fabryk, a reszta jest przetwarzana na paliwo alternatywne.

Rzeczy przechodzą przez kilka intensywnych etapów sortowania i nic nie opuszcza sortowni jako odpad – wszystko jest ponownie wykorzystywane. Nawet worki, do których wkładamy odzież, są poddawane recyklingowi i używane jako surowiec. Najważniejsze jest: NIGDY nie wrzucać ubrań do odpadów zmieszanych, bo tam nie mają żadnej szansy na ponowne wykorzystanie.

Zabezpieczenie miejsc pracy

Kolejnym ważnym aspektem jest to, że za całym procesem stoi wiele osób, których miejsca pracy utrzymujemy, korzystając z kontenerów na ubrania. W sortowni w Skarżysku-Kamiennej, na przykład, przy sortowaniu pracuje około 500 osób, które codziennie sortują 350 ton odzieży na 120 kategorii. Tylko około 30 procent zawartości kontenerów można sprzedać lub wykorzystać jako ściereczki. Reszta jest przetwarzana na paliwo alternatywne. To nasuwa pytanie, czy naprawdę potrzebujemy wszystkiego, co na pierwszy rzut oka, dzięki reklamie i mediom, wydaje się tak atrakcyjne.

Warto pamiętać: jeśli oddajemy buty, rękawiczki czy skarpetki w dobrym stanie, zawsze trzeba je starannie złączyć w pary, np. za pomocą sznurowadeł, wstążki czy gumki, aby nie zgubiły się wśród 350 ton odzieży ;)

P.S. Może warto byłoby pociąć stare T-shirty na ściereczki do domu? Z ekologicznego i ekonomicznego punktu widzenia to dobra decyzja.

VOKABELBOX

DEUTSCH	POLNISCH
ausmisten	uporządkować
medizinische Versorgung	opieka medyczna
das Reinigungstuch	ściereczka do czyszczenia
sich zu etwas eignen	nadawać się do czegoś
das Bedürfnis	potrzeba

Wiktoria Ernst

Ans Meer im November? Wir fliegen nach Alicante!

B2

DE Wer hätte gedacht, dass man im November noch im Meer schwimmen kann? In Spanien ist das möglich! Dieses Jahr habe ich mich im November nach Alicante begeben, einer Stadt in der Region Valencia.

Die Stadt ist berühmt für ihre wunderschöne Promenade am Hafen und das hochgelegene Schloss Santa Bárbara, von dem aus man einen atemberaubenden Blick auf das Meer hat. Der Touristenansturm ist vorbei, es ist immer noch viel los, aber die Massen, die durch die Straßen strömen, sind verschwunden.

Besonders beeindruckend ist die Straßenkunst. Fast jede Wand ist künstlerisch bemalt und vermittelt eine Lebensweisheit. Die kulturellen Erfahrungen sind einzigartig – nicht überall spricht man Englisch. In vielen Cafés und Restaurants muss man die wichtigsten spanischen Phrasen kennen. Sangria und Tapas stehen jeden Abend auf dem Plan.

Wenn man der Stadt ein wenig entfliehen möchte, ist ein Bootsausflug sehr zu empfehlen. Viele Unternehmen bieten Tagesfahrten an. Am Morgen fährt man zu der bekannten Insel Tabarca und kehrt am Abend zurück. Die Insel ist ein interessanter Ort zum Picknicken, Baden und Naturbeobachten. Man kann dort Surfer beobachten und das kleine Dorf erkunden. Es gibt sogar die Möglichkeit, auf der Insel zu übernachten. Ich habe mich dagegen entschieden und bin zum Sonnenuntergang mit dem Boot nach Alicante zurückgekehrt.

Wusstet ihr, dass es in Spanien die bekannteste Palme der Welt gibt? Oder

dass es in einer Stadt so viele Palmen gibt wie nirgendwo sonst in Europa? Ich empfehle einen Ausflug nach Elche, oder Elx im valencianischen Dialekt. Dort findet man um diese Jahreszeit kaum Touristen, und der Ort ist nur eine halbe Stunde Busfahrt von Alicante entfernt. Überall wachsen Palmen, hauptsächlich Dattelpalmen. Es gibt mehrere Stadtparks mit diesen Pflanzen, eine Oase der Ruhe in einer urbanisierten Stadt. Man kann den Huerto del Cura besuchen – einen speziellen botanischen Garten, in dem man für ein günstiges Ticket die berühmteste Palme der Welt sehen kann. Ich spreche von der Imperial Palmeral. Der Name entstand, als die Kaiserin von Österreich, Prinzessin Sissi, diesen Ort auf ihrer Spanienreise besuchte und diese Palme ihre Aufmerksamkeit erregte. Sie wiegt 8 Tonnen und ist einzigartig wegen ihrer sieben Zweige, die ihr erst nach 60 Jahren gewachsen sind. Im Garten kann man auch Zitrusbäume, Kakteen und viele andere Palmen bewundern, und drei Pfauen leisten uns

Gesellschaft. Sie sind eine Attraktion des Gartens und laufen frei herum.

Interessanter Fakt: Elche liegt nicht weit vom Flughafen entfernt, aber man muss aufpassen. Die Busse zum Flughafen sind nicht gut beschildert, und wer den Stress vermeiden möchte, den letzten Bus zu verpassen, sollte sich frühzeitig informieren, wie es dort funktioniert.

Ich hatte Glück, dass Alicante-Elche von den Überschwemmungen, die Ende Oktober und Anfang November Valencia heimsuchten, verschont blieb. Es ist unfassbar, wie stark die Natur ist, und man sollte sie nie unterschätzen. Spanien erklärte eine nationale Trauer, um den Menschen zu gedenken, die gestorben oder verschwunden sind. Alicante wurde von dem Sturm nicht erfasst. Es lohnt sich aber immer als Tourist die regionalen Nachrichten zu verfolgen und gut informiert über das Reiseziel zu sein. So bleibt man auch im Urlaub sicher.

VOKABELBOX

DEUTSCH	POLNISCH
atemberaubend	zapiierający dech w piersiach
die Lebensweisheit	mądrość, prawda życiowa
die Datteln	daktyle
der Pfau	paw
Gesellschaft leisten	dotrzymać towarzystwa

Nad morze w listopadzie? Lecimy do Alicante!

PL Kto by pomyślał, że w listopadzie można jeszcze pływać w morzu? W Hiszpanii jest to możliwe! W tym roku udałam się do Alicante, miasta w regionie Walencji.

Miasto słynie z pięknej promenady nad portem oraz z położonego na wzgórzu zamku Santa Bárbara, z którego roztacza się zapierający dech w piersiach widok na morze. Tłumy turystów już opuściły miasto, nadal jest dość żywo, ale nie ma już mas, które tłoczyły się na ulicach.

Szczególnie imponująca jest sztuka uliczna. Prawie każda ściana jest artystycznie pomalowana i przekazuje jakąś mądrość życiową. Doświadczenia kulturowe są wyjątkowe – nie wszędzie mówi się po angielsku. W wielu kawiarniach i restauracjach trzeba znać podstawowe hiszpańskie zwroty. Sangria i tapas to codzienne elementy wieczornego planu.

Jeśli chce się uciec od zgiełku miasta, warto wybrać się na wycieczkę łodzią. Wiele firm oferuje jednodniowe rejsy. Rano płynie się na znaną wyspę Tabarca i wraca się wieczorem. Ta wyspa to ciekawe miejsce na piknik, kąpiel i podziwianie przyrody. Można tam obserwować surferów i zwiedzić małą wioskę. Jest nawet możliwość noclegu na wyspie, ale ja zdecydowałam się wrócić łodzią do Alicante na zachód słońca.

Czy wiedzieliście, że w Hiszpanii rośnie najstynniejsza palma na świecie? Albo że w jednym mieście jest ich więcej niż gdziekolwiek indziej w Europie? Polecam wycieczkę do Elche, czyli Elx w dialekcie walencjańskim. W tej porze roku prawie nie ma tam turystów, a miejsce znajduje się za-

ledwie pół godziny jazdy autobusem od Alicante. Palmy, głównie daktylowe, rosną tam wszędzie. W mieście znajduje się kilka parków z tymi roślinami, będących oazą spokoju w zurbanizowanym mieście. Polecam odwiedzić Huerto del Cura – specjalny ogród botaniczny, w którym za niewielką opłatą można zobaczyć najstynniejszą palmę na świecie, Palmę Imperial. Jej nazwa pochodzi od cesarzowej Austrii, księżnej Sissi, która podczas swojej podróży po Hiszpanii zwróciła szczególną uwagę na ten okaz. Obecnie waży on 8 ton i jest wyjątkowy, bo jego dodatkowe siedem pędów wyrosło dopiero, gdy drzewo miało ponad 60 lat. W ogrodzie można także podziwiać drzewa cytrusowe, kaktusy i wiele innych palm, a trzy pawie towarzyszą nam podczas zwiedzania, biegając swobodnie.

Ciekawostka: Elche znajduje się niedaleko lotniska, jednak trzeba zachować ostrożność. Autobusy na lotnisko nie są dobrze oznakowane. Aby uniknąć stresu związanego ze spóźnieniem się na ostatni autobus, należy wcześniej dowiedzieć się, jak działa system komunikacji publicznej w tym miejscu.

Miałam szczęście, że Alicante–Elche nie zostało naruszone przez powódzie, które nawiedziły Walencję pod koniec października i na początku listopada. Niezwykła jest siła natury i nigdy nie należy jej lekceważyć. Hiszpania ogłosiła narodową żałobę, aby uczcić pamięć osób, które zginęły lub zaginęły. Alicante nie zostało dotknięte przez burzę, ale zawsze warto jako turysta śledzić lokalne wiadomości i być dobrze poinformowanym o miejscu, do którego się podróżuje. Dzięki temu pozostaje się bezpiecznym podczas wakacji.

”

Wusstet ihr, dass es in Spanien die bekannteste Palme der Welt gibt? Oder dass es in einer Stadt so viele Palmen gibt wie nirgendwo sonst in Europa?

Czy wiedzieliście, że w Hiszpanii rośnie najstynniejsza palma na świecie? Albo że w jednym mieście jest ich więcej niż gdziekolwiek indziej w Europie?

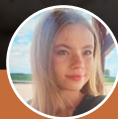

Foto: Wiktoria Erbst

Kunst der winterlichen Stille. Finde Ruhe an kalten Tagen.

Sztuka zimowego wyciszenia. Znajdź spokój w chłodne dni.

Milena Skóra

B2

DE Winter, Winter, Winter... aber es schneit nicht immer, man geht nicht jedes Mal mit dem Schlitten hinaus, und manchmal gibt es weder verschneite Felder noch weiße Wege. Bedeutet das, dass der Winter dann seine Stimmung verliert? Keineswegs! Diese Jahreszeit lädt vielmehr dazu ein, das Tempo zu verlangsamen und in sich selbst ein wenig mehr Ruhe zu finden.

PL Zima, zima, zima... ale nie zawsze pada śnieg, nie za każdym razem wyrusza się w świat sankami i czasem nie ma ani zasypanych pól, ani białej drogi. Czy to oznacza, że wtedy zima traci swój klimat? Niekoniecznie! Ta pora roku wręcz zachęca, by zwolnić tempo i odszukać w sobie nieco więcej spokoju.

Die heimische Winteroase

Die langen Abende und niedrigen Temperaturen führen dazu, dass wir mehr Zeit zu Hause verbringen. Es lohnt sich daher, eine Winteroase zu schaffen, die ein Ort der Erholung und der Ruhe ist. Manchmal braucht es nicht viel: ein paar Kerzen, eine Decke, eine warme Tasse Tee und sanftes Licht helfen dabei, eine entspannende Atmosphäre zu kreieren. Auch kleine Akzente und Dekorationen sind wichtig, um eine gemütliche Atmosphäre zu schaffen. So wird dieser kleine Raum zu einem sicheren Hafen und einem Ort, der frei vom Lärm des Alltags ist.

Die Kraft winterlicher Rituale

Der Winter ist die perfekte Zeit, sich ein wenig zu verwöhnen. Hilfreich sind dabei Winterrituale, die Geborgenheit und Ruhe schenken. Ihre Einführung in den Alltag hilft auch, Stress abzubauen. Das kann ein heißes Bad sein, Meditation, Zeit mit der Familie, das Entdecken von Hobbys, abendliche Pflege und vieles mehr. Eine kleine Handlung kann viel Freude bringen, aber es sollte etwas sein, das uns wirklich gefällt.

Domowo-zimowa przestrzeń

Długie wieczory i niskie temperatury sprawiają, że spędzamy więcej czasu w domu. Warto więc stworzyć sobie swoją zimową oazę, która będzie miejscem odpoczynku i wyciszenia. Czasem nie potrzeba dużo: kilka świeczek, koc, ciepła herbata i delikatne światło z pewnością pomogą zbudować atmosferę relaksu. Liczą się też drobne akcenty i dodatki, które stworzą przytulną atmosferę. Tak, aby ta mała przestrzeń była naszą bezpieczną przystanią i miejscem wolnym od zgiełku dnia codziennego.

Moc zimowych rytuałów

Zima to idealny czas, by trochę się porozpieszczać. Pomocne mogą okazać się zimowe rytuały, które dostarczają ukojenia i poczucia bezpieczeństwa. Wprowadzenie ich do codziennego życia pomoże także w redukcji stresu. Może to być chociażby gorąca kąpiel, medytacja, spędzanie czasu z bliskimi, odkrywanie swoich pasji, wieczorna pielęgnacja i wiele więcej. Takie małe czynności dają wiele radości, ale musi to być coś, co naprawdę sprawia nam przyjemność.

Sag Ja zu frostigen Spaziergängen!

Die winterliche Witterung hält uns oft davon ab, nach draußen zu gehen. Dazu kommt, dass wir vielleicht schon unsere gemütliche heimische Oase geschaffen haben, in der wir uns wohl und geborgen fühlen – so wohl, dass wir ganze Tage darin verbringen könnten. So verlockend das auch ist, sollte man frische Luft nicht vergessen, die im Winter besonders erfrischend ist. Selbst ein kurzer Spaziergang kann das Energieniveau steigern und uns stärker und gesünder fühlen lassen.

Immunität – der Schlüssel zur Gesundheit

Die Pflege des Immunsystems ist das ganze Jahr über wichtig, aber im Winter ist der Körper besonders anfällig für Infektionen und Viren. Ein starkes Immunsystem bedeutet Wohlbefinden, Energie und Vitalität. Es lohnt sich daher, auf eine vitamin- und mineralstoffreiche Ernährung zu achten. Auch gesunder Schlaf ist wichtig, da er eine große Rolle bei der Regeneration des Körpers spielt. Ebenso wirkt sich körperliche Aktivität positiv aus, sei es zu Hause oder an der frischen Luft, da sie nicht nur entspannt, sondern auch das Immunsystem stärkt.

Die Wärme der Dankbarkeitspraxis

Wenn Frost und Kälte unsere Stimmung beeinflussen, kann die Dankbarkeitspraxis helfen. Besonders der Winter, vor allem die Weihnachts- und Neujahrszeit, ist ein idealer Moment für Reflexion. Ein Tagebuch zu führen, Gedanken aufzuschreiben oder eine Liste mit winterlichen Freuden zu erstellen – es gibt viele Wege, Dankbarkeit zu empfinden. Im Winter, wenn wir die Möglichkeit haben, etwas langsamer zu werden, sehen wir leichter die guten Dinge, die um uns herum geschehen, sei es in letzter Zeit oder am Ende des sich dem Ende neigenden Jahres.

*

Der Winter ist nicht nur eine kalte Jahreszeit, sondern auch eine Zeit voller Wärme, die in kleinen, alltäglichen Momenten liegt. Es ist eine Phase, die es bewusst zu erleben gilt, indem man Körper und Geist pflegt. Möge jeder Wintertag eine Gelegenheit sein, neue Wege zu finden, um Ruhe und Freude zu entdecken.

Mroźne spacerzy na tak

Zimą pogoda zniechęca do wyjścia na zewnątrz. W dodatku prawdopodobnie już stworzyliśmy sobie swoją domową przestrzeń, w której czujemy się komfortowo i wygodnie. Tak wygodnie, że moglibyśmy spędzać w niej całe dni. Mimo że jest to świetne rozwiązanie, nie można zapominać o świeżym powietrzu, które zimą jest bardzo orzeźwiająca. Nawet krótki spacer może dodać energii i sprawić, że pocujemy się silniejsi i zdrowsi.

Odporność – klucz do zdrowia

Dbanie o odporność jest ważne przez cały rok, ale zimą organizm jest szczególnie narażony na różnego rodzaju infekcje i wirusy. Poza tym silny układ odpornościowy to dobre samopoczucie, energia i witalność. Warto zatem przyjrzeć się swojej diecie, która powinna być bogata w witaminy i minerały. Ważny jest również zdrowy sen, bo ma on duże znaczenie w regeneracji organizmu. Podobnie działa aktywność fizyczna czy to ta domowa, czy na świeżym powietrzu, gdyż nie tylko relaksuje, ale przede wszystkim doskonale wspomaga naszą odporność.

Ciepło praktyki wdzięczności

Kiedy mróz i chłód wpływają negatywnie na nasz nastrój, warto sięgnąć po praktykę wdzięczności. Tym bardziej że zima, a szczególnie czas świąteczny i noworoczny, to idealny moment na refleksję. Prowadzenie dziennika, spisywanie swoich myśli czy tworzenie listy zimowych przyjemności – sposobów na odczuwanie wdzięczności jest naprawdę wiele. A zimą, kiedy mamy okazję trochę zwolnić, łatwiej jest nam dostrzegać dobre rzeczy, które działy się i dzieją wokół nas, czy to w ostatnim czasie, czy u progu kończącego się roku.

*

Zima to czas, który może być nie tylko chłodny, ale i pełen ciepła płynącego z drobnych, codziennych chwil. To okres, który warto przeżyć świadomie, pielęgnując zarówno ciało, jak i duszę. Niech każdy zimowy dzień stanie się okazją do odkrycia nowych sposobów na znalezienie spokoju i radości.

VOKABELBOX

DEUTSCH	POLNISCH
anfällig sein	być podatnym
die Dankbarkeit	wdzięczność
sich dem Ende neigen	zbliżać się do końca
die Gelegenheit	okazja

Olga Gorzka

Der traditionelle Zauber der Weihnachtsmärkte

B2/C1

Wien

Foto: Wheretravel Marta

DE Wer liebt nicht die Weihnachtsmärkte? Ein Vergnügen, das kurz vor der noch größeren Freude kommt – dem Weihnachtsfest... Jetzt ist es an der Zeit, nach Terminen zu suchen, um sich auf den Weg zu machen und einen Weihnachtsmarkt zu besuchen.

Weihnachtsmärkte beginnen meist Mitte November und dauern bis zum Dreikönigstag am 6. Januar. Die genauen Termine variieren leicht von Stadt zu Stadt, abhängig von den örtlichen Gegebenheiten, der Verfügbarkeit von Plätzen und anderen Veranstaltungen in dieser Zeit. Die feste Zeitspanne bleibt jedoch die Adventszeit.

Weihnachtsmärkte sind eng mit der Adventstradition verbunden und dienen der Vorbereitung auf das Fest, der Pflege von Traditionen sowie der Vielfalt von Speisen, dem Schenken von Geschenken und dem Besuch des Weihnachtsmanns in den Häusern. Welche sind die schönsten und interessantesten Weihnachtsmärkte der Welt? Euro-

pa führt an der Spitze der Liste – viele ihrer Länder legen großen Wert auf die Pflege dieser jährlichen Tradition. Viele Touristen besuchen in dieser Zeit die Länder, um die Lichter, Stände, Dekorationen und Konzerte zu bewundern und die schönen Geschichten zu hören, die dahinterstehen. Hier ist nun unsere festliche Top Fünf!

Platz 1. Der Weihnachtsmarkt in London

Der Weihnachtsmarkt im Southbank Center. Mit seinen Essens- und Kunsthandwerkständen ist dieser Markt ein wahres Paradies. Man kann sich mit Trüffelburgern, Enten-Wraps, thailändischem Streetfood, libanesisch-mediterraner Küche und winterlichen Klassikern wie Käsetoasts aufwärmen. Das Angebot wird durch süße Köstlichkeiten wie holländische Pfannkuchen und mit Schokolade überzogene Früchte ergänzt. Die bevorstehenden Feiertage kann man zudem mit einer Reihe von Kunstwerken im Freien feiern, die von zeitgenössischen Künstlern geschaffen wurden. Diese nutzen Licht und Farbe auf spielerische Weise und behandeln gleichzeitig Themen von gesellschaftlicher Bedeutung wie Identität, Umwelt und Technologie der Region.

London

Foto: Nannybag

Platz 2. Der Weihnachtsmarkt in Berlin

Wohl der gemütlichste und gleichzeitig große Weihnachtsmarkt befindet sich im Stadtteil Spandau. Dieser liegt etwas außerhalb des Stadtzentrums, doch das Ambiente des Marktes und seine lokale Atmosphäre sind den Besuch wert. Der Markt ist rund um die St.-Nikolai-Kirche aufgebaut und bietet auf über 250 Ständen Kunsthandwerk, Weihnachtsdekorationen, Lebensmittel und Getränke an. Es gibt auch Live-Auftritte kleiner Sings- und Musikgruppen. Die ruhige, herzliche Atmosphäre ist ideal, um sich auf die kommenden Weihnachtsfeiertage einzustimmen.

Berlin

Foto: biuro podróży Sylwia

Krakau

Foto: WIB Wycieczki

Dresden

Foto: KOLUMB Wieluń

Platz 3. Der Weihnachtsmarkt in Wien

Die Besucher des Wiener Christkindlmarktes am Rathausplatz werden von einem mehrstöckigen Tor in Form eines Bogens mit Kerzen empfangen. Der traditionelle Weihnachtsmarkt bietet Weihnachtsgeschenke, Christbaumschmuck, Kunsthandwerk, köstliche Speisen, Süßigkeiten und aufwärmende Getränke. Auf der Eislaufbahn "Wiener Eistraum" können Schlittschuhläufer ihre Runden im romantisch beleuchteten Rathauspark drehen. Eine besondere Attraktion für Verliebte ist der mit Herzen geschmückte Baum. Für Kinder gibt es ein 12 Meter hohes Karussell sowie einen weihnachtlichen Bereich im Park mit Karussells, einem Riesenrad und einer Schlittschuhbahn.

Platz 4. Der Weihnachtsmarkt in Krakau

Die Stadt, die täglich Tausende von Touristen begeistert, ist im Dezember noch bezaubernder. Krakau hat wie immer viel zu bieten, vor allem im Hinblick auf langjährige Traditionen und Kultur. In unserer ehemaligen Hauptstadt kann man die Geschmäcker von Gästen aus Litauen, der Ukraine, der Slowakei und Ungarn kennenlernen. Auf den Tischen finden sich Brot, Wurst, Schinken, Schmuck aus Stoff und Holz sowie viele andere Kunsthandwerksprodukte. Die Atmosphäre ist fröhlich und lebendig, da die große Auswahl an Verkaufsständen jedem die Möglichkeit bietet, Geschenke zu finden. Man kann z.B. Stoffe, Kunstglas, Holzarbeiten, Souvenirs, Postkarten und Kalender bewundern. Es gibt köstliche gegrillte "Oscypki", geröstete Nüsse und Maronen. Besonders hervorzuheben sind karamellisierte Nüsse sowie weihnachtliche Lebkuchen und Kekse. Begleitet wird das Ganze vom Sternsinger-Umzug und den polnischen „Dziady Ritualen“. Für mich persönlich ist es der beeindruckendste und stimmungsvollste Weihnachtsmarkt von allen!

Platz 5 Der Weihnachtsmarkt in Dresden

Weihnachtsstimmung, viel Besinnlichkeit und noch mehr funkelnde Lichter. Traditionell und festlich, im Zentrum der prachtvollen Stadt. Klein, exquisit und untypisch, unter freiem Himmel und in den umliegenden ländlichen Gegenden: Die Vorweihnachtszeit in der Elblandregion Dresdens ist ein Geschenk für jeden – schön verpackt und voller wunderbarer Überraschungen. In Dresden selbst verbreiten zehn sehr unterschiedliche Weihnachtsmärkte ihren Zauber über die Stadt und sogar das ganze Land.

Jetzt bleibt nur noch, ein Zugticket zu kaufen und sich in die festliche Atmosphäre zu stürzen! Das ist der Moment!

Tutaj znajdziesz tekst Olgi po polsku:

Tradycyjna magia jarmarków bożonarodzeniowych

VOKABELBOX

DEUTSCH	POLNISCH
das Vergnügen	przyjemność
exquisit	ekskluzywny
begeistern	zachwycać
köstlich	pyszny, smaczny

Antidotum

– Projekt des Jahres 2024

/Projekt Roku 2024

Wir freuen uns sehr, dass Antidotum zum Projekt des Jahres 2024 gewählt wurde. Ohne euch – unsere Leser, Redaktoren und alle, die an die Kraft von Jugendinitiativen glauben – wäre dieser Erfolg nicht möglich gewesen. Wir danken euch für jede Unterstützung, eure Ideen und eure ständige Motivation, die es uns ermöglicht, etwas Besonderes für euch zu schaffen

Jest nam niezmiernie miło ogłosić, że Antidotum zostało wybrane Projektem Roku 2024! To osiągnięcie nie byłoby możliwe bez Was – naszych czytelników, redaktorów i wszystkich, którzy wierzą w siłę młodzieżowych inicjatyw. Dziękujemy za Wasze wsparcie, pomysły i nieustającą motywację, która pozwala nam tworzyć dla Was coś wyjątkowego.

Willst du immer
auf dem Laufenden
bleiben und keinen
der Beiträge
unserer Redaktion
verpassen?
Dann folge uns auf
Social Media!

 @antidotum.dmi
 Antidotum

Bardzo cieszymy się, że sięgnąłeś(-ęłaś) po nowe wydanie „Antidotum”. Bardzo ważna jest dla nas Twoja opinia, dlatego zapraszamy do wypełnienia krótkiej ankiety, która pomoże nam w stałym rozwijaniu się dla Ciebie!

Wir freuen uns sehr, dass ihr zur aktuellen Ausgabe des „Antidotum” gegriffen habt. Eure Meinung ist uns sehr wichtig, deshalb laden wir euch ein, eine kurze Umfrage auszufüllen, damit wir uns für euch weiterentwickeln können!

